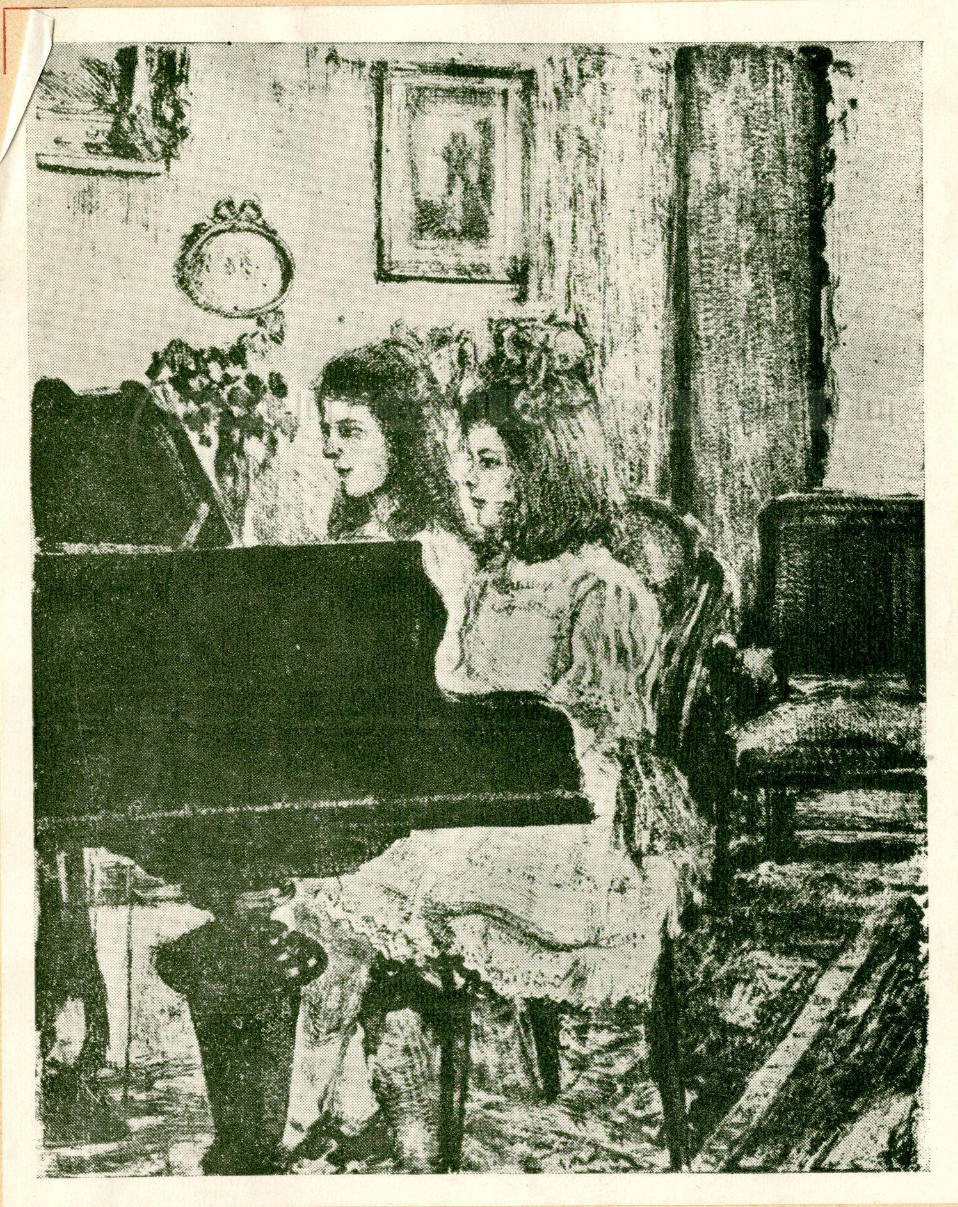
VIAȚA ILUSTRATĂ



ANUL VIII. Nr. 3. MARTIE 1941.

Anul VIII Martie 1941 Nr. 3

VIAȚA ILUSTRATĂ

MARTA ȘI MARIA

de Pr. AUGUSTIN FAUR

A fost un popas. Mântuitorul nostru Isus Hristos, obosit de lunga cale ce a făcut, în drum spre Ierusalim, s'a abătut, pentru câteva clipe, prin Vitania. Avea aici un prieten scump, la mormântul căruia, cu câtva timp înainte, a lăcrămat. Moartea lui i-a înduioșat inima și l-a înviat. Acum, în drum spre Ierusalim, putea oare Domnul să treacă nepăsător pe lângă casa unui prieten înlăuntrul căreia a simțit, ori de câte ori a intrat, o caldă atmosferă de prietenie sinceră și devotată? A intrat. Cele două surori ale lui Lazar erau în culmea fericirii. Amândouă căutau să se întreacă una pe alta întru a-i pricinui Domnului momente de plăcută petrecere. Maria, devotată învățăturii, se așează la picioarele lui Isus și-i sorbea cu nesaț fiecare cuvânt rostit. In schimb, Marta, preocupată mai mult de gândul de a pregăti Prietenelui și oaspelui ales un mijloc de înviorare trupească, după drumul lung ce l-a făcut, se străduia din răsputeri la bucătărie pentru cele necesare. Gândul ei, deocamdată, era numai acesta. Maria nu o înțelegea. Beată de fericirea de a revedea în propria lor casă pe Domnul, dornică de a-i auzi cuvântul aromat, uită de preocupările surorii sale. Savurează învățătura divină și'n aceasta simțește cea mai înaltă bucurie. La vederea surorii sale, prin sufletul Martei trece scânteerea unui val de ciudă: Se poate ca ea, Maria, să fie atât de neînțelegătoare? Se poate să uite ea, care în atâtea rânduri l-a urmat pe Domnul, de reconfortantul de care are nevoe trupul unui om obosit? Să-l servească întâi și pe urmă va fi timp și de ascultare... In această preocupare și convorbire cu eu-l ei, deodată Marta ia o hotărîre energică.



Cele două Marii

– Doamne, nu socotești că sora mea m'a lăsat singură să slujesc? Zi-i dar să-mi ajute.

Convinsă că cuvintele ei răspundeau celei mai curate trebuințe ale sufletului și trupului Mântuitorului Hristos, Marta se adresează Domnului cu hotărîrea fermă a femeii, care știe că numai aprobată poate fi. Peste binevoitoarea ei atitudine, ca un val de binecuvântare cerească, se revarsă răspunsul divin, răscolindu-i sufletul până în cele mai adânci fibre:

– Marto, Marto, te silești și spre multe te grăbești, dar un lucru îți trebuește; iar Maria partea cea bună și-a ales, care nu se va lua dela dânsa.

Hrana înviorează trupul. Aduce o satisfacție momentană. Il reconfortează pentru

a fi capabil de noi eforturi fizice. Menține echilibrul vieții pământene. E însă atât de trecătoare și odată și odată va veni vremea, când toate acestea nu vor mai valora nimic, căci toate se vor preface una cu pulberea pământului. Valoare adevărată are numai ceeace e etern. Ori, Maria, desprinzând din ființa Domnului, figura-i divină ca și cuvântul sfânt, însetează după veșnicie. E complect deslegată de gânduri trecătoare. Atașamentul ei mare față de Domnul o răpește, o leagă; uită de obișnuitele obligații sociale ce le-ar avea față de oaspeți și cu riscul oricărei mustrări se îmbată de fericirea revederii.

Marta și Maria: două surori, două femei, două concepții. Două odrasle isvorîte din aceeaș tulpină, cu două mentalități, ce par a merge spre polarități diferite. Dar, amândouă îl iubesc pe Domnul. Atașamentul lor însă isvorește din convingeri, care în manifestarea lor externă primesc o notă ce le deosebește una de alta. Maria îl înțelege pe Domnul în lumina lui cerească. Pentru ea, Isus e Domnul și Stăpânul cel veșnic. Cuvintele lui exprimă adevărul și veșnicia. Fața lui o uimește, cuvintele lui o străfulgeră, fapta o umple de măreție divină, de aceea persoana Domnului o câștigă sufletește cu întreaga-i ființă numai pentru cer. Maria e femeea devotată cerului, până la sacrificiu. Marta e gospodina. E femeea ce iubește pe Domnul, dar în acest atașament nu se uită nici pe sine, după cum nu-și uită nici de obligațiunile sociale ce le cere față de oaspeți. E femeea ce luptă pentru împăcarea obligațiunilor religioase cu cele sociale...

Marta și Maria, două surori, două piedestale de piatră, din convingerile cărora, dela ele încoace, au răsărit atâtea Marte și Marii, dintre cari cele dintâi, trăind în mijlocul lumii, în tovărășia familiilor cu cari le-a înzestrat Dumnezeu, au primit în casa lor de atâtea ori pe Domnul, sub forma diferiților drumeți abătuți și obosiți de lungul drum al vieții; iar cea de a doua, Maria, a început firul nesfârșit al fecioarelor, cari, înăbușind în ele orice gând lumesc, orice pasiune trecătoare, au socotit lumea nebunie, urmând din straja dimineții până'n noapte pe Domnul. Din dragostea lor nepătată a crescut floarea curată a neprihănirii, a abnegației și a spiritului de sacrificiu, până la ultima suflare. Ambele sunt iubite de Domnul.

Biserica noastră propovăduește cu aceeaș iubire ambele aceste ținute. Martele vieții noastre ne-au dat acea pleiadă de gospodine și de mame credincioase, cari și-au crescut odraslele în focul celei mai curate iubiri de Dumnezeu și de aproapele. Din brațele lor s'au deslipit atâția copii de seamă, cari prin sufletul lor călit și încercat, au luminat și condus viața și destinele Bisericii și ale neamului din care faceau parte. Mariile, devotate slujitoare ale Domnului, în schimb, și-au topit picătură cu picătură ființa, ca și lumânarea ce se consumă, răspândind lumină în întunerecul din jur, slujind și împodobind sfintele locașuri de închinare, sau îngrijind de neputința sufletească și trupească a atâtor nenorociți și sărmani. Lipsite de griji ce încrețau fruntea și posomorăsc fețe tinere, slujba lor s'a identificat cu a samarineanului milostiv. Trăind în lume, dar nu pentru lume, respirau din aerul acestei atmosfere, dar sufletul lor nu avea nimic comun din respirațiile vieții lumești.

Spiritualitatea noastră creștinească și românească a cunoscut vremuri de fericită amintire, când toate actele vieții erau timbrate de pecetea cerească a acestei iubiri. Pe acea vreme, poate, nu contam în fața lumii atât, cât am dori să contăm astăzi; în fața divinității însă, eram miruiți cu balsamul binemirositor al răsplătirii, care normal încununează frunțile celorce se roagă și cred cu convingere în realizarea unei dreptăți, desbrăcată de orice gând ascuns și meschin.

Păcat numai, că aceste gânduri de sinceră primenire nu le-am alimentat în tot timpul. In ultima vreme, deprinderile și viața patriarhală ne-au plictisit. Crescuți și alimentați în instituții de educație modernă, cu principii nouă de viață, am neglijat și nesocotit aproape tot ce a fost sfânt mai înainte. Eram mereu în căutarea unor noi tipare de viață. Cunoscând această nestatornicie a sufletului nostru, ceice lucrează din umbră la destrămarea întregii creștinătăți, ca și la subminarea oricărui tron creștin, în nădejdea instaurării la putere a „Tronului lor suprem", au avut de grije să arunce pe piață tot felul de idei bolnave, în mrejile cărora, noi, dornici de orice lucru nou, am căzut, fără să mai ținem seamă dacă ideea



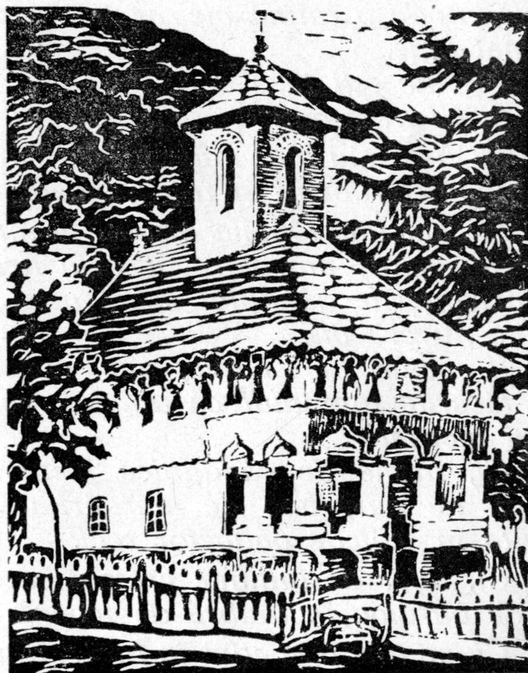
La tors

poate fi sădită în pământul spiritualității noastre naționale.

In numele artei, de pildă, ne-am închinat la toate exhibițiile pretinșilor artiști ai vremii. Zic „ai vremii“, pentrucă o bună parte din arta contimporană nu și-a mai fixat drept obiectiv de a înfățișa frumosul sub laturea lui morală și candidă. Idealul nu mai era de a înfățișa realitățile în așa fel, ca ele să stârnească sentimente de înălțare și admirație, ci din contră, de a scoate în relief forme și contururi, cari în loc să te transpoarte în lumea frumosului și a moralei, produceau efecte tocmai contrare.

Acest fel de artă nu s'a mulțumit numai să fie admirată în atelierele pictorilor „creatori“, sau în expoziții, ci a înundat și casele creștinilor. Operele picturale de acest soiu au fost așezate la locuri de cinste și s'a ajuns în vremea din urmă, că posedarea unor asemenea tablouri se socotea o condiție pentru a putea conta în lumea emancipată a vremii. Tot în numele artei s'a început cultul pentru diferite animale sau păsări domestice. Cunosc gospodine cari lucrau cu pasiune pentru un goblen care înfățișa capul unui cățeluș sau pisici, dar mâinile lor n'au făcut o împunsătură pentru a umplea cel puțin un pătrățel dintr'o cusătură care să reprezinte pe patroana femeilor, pe Preacurata Fecioară Maria, sau pe Mântuitorul Hristos. Și în măsura în care aceste lucruri ne-au inundat casele, în aceeaș măsură au dispărut din ele mirosul de busuioc și de mintă și odată cu ele cele mai de seamă podoabe creștinești, în fața cărora părinții noștrii se descopereau, ca în biserică. Dispariția lor n'a fost numai un act pur extern, ci odată cu eliminarea lor s'a produs și o schimbare a sufletului spre țeluri nu prea creștinești. Sufletul s'a moleșit, s'a trândăvit, astfel că o bună parte din frații noștrii nu numai că au devenit nepăsători față de cele sufletești, ci, uneori au devenit chiar ostili cauzei bisericești. Noile convingeri ale părinților n'au rămas numai în sufletul lor, ci încetul cu încetul s'au furișat și'n sufletul copiilor. Nimeni nu poate să-și dea mai bine seama de acest lucru, ca persoanele ce sunt însărcinate cu plămădirea sufletului micilor copilași. Căci, în materie de religie, până mai eri-alaltăeri, cei mai mulți copii veneau la școală cu un cvantum oarecare de cunoștințe. Știau să-și facă cruce, să spună pe dinafară Tatăl nostru, îngerelul și alte rugăciuni; astăzi se găsesc copii, cari în fața acestor lucruri aproape că rămân uimiți.

Viața religioasă-morală a copiilor mici, se știe, este oglinda cea mai fidelă a familiei din care face parte. Prin copii vorbesc



Ctitorie domnească

sufletele părinților și în special al mamei. In starea în care suntem acum, ce să mai zicem de sufletul lor? Despre el am putea să spunem multe, căci nenumărate sunt lipsurile religioase ce se pot observa. Ne mărginim la atât. Căci rostul nostru nu este de a face un întreg proces sufletesc mamelor și gospodinelor noastre, nici să le tragem la răspundere, cum de s'au lăsat ademenite de apele acestor curente. Subliniem, doar, o constatare, o realitate pipăibilă, care există și ne doare. O subliniem pentrucă ea constitue o abatere dela alvia vieții noastre tradiționale și o mai subliniem pentrucă vremile ce s'au precipitat și vedem că se precipită sub ochii noștrii, ele, prin ele înșile, vorbesc în modul cel mai eclatant de necesitatea imperativului creștin. Dar, oare, vom fi în stare, să desprindem cu toții, din fizionomia lor, esența netrecătoare a elementului divin? Cred că da. Și chiar dacă lumea n'ar fi în unanimitate pentru o reîntoarcere la tiparele vechi de viață, totuș nu cred să existe cineva, care să nu-și dea seama, că vremile de azi nu se mai pot scurge în tiparele de eri. Trăim într'o deplină revoluție ideologică. In cadre legale fiecare e liber să meargă pe drumul, pe care interesele lui îl cere. Pentru noi însă, cari trăim vremuri pe cari înaintașii noștrii le-au mai trăit, calea de mult e aflată. E Hristos, iar modelul de viețuire, după vocația inimei, poate să fie una din două: Marta sau Maria.

PORTRET FĂRĂ CONTUR

de EUGENIA MUREȘANU

„Ci" — ca pe-o rândunică.
Așa-l chema.
Era mic.

Atât de mic, că ar fi încăput într'un clopoțel cu sunete albe de înviere.

Avea gene încărcate de mirări: ciorchine cu poezii de rouă și brumă; zâmbetele subțiri ca niște funigei cățărați pe trup de flori; mânile, cuiburi calde, unde o inimă vie ar fi încăput tocmai bine.

— Cine ești tu, Ci?

Și Ci a răspuns fără glas:

— Visul tău mic, mic. Atât de mic, că aș putea dormi și într'un degetar.

Eu am luat tămâia visului în mrejele degetelor, am petrecut prin firele ei încruntările gândului și-am uitat de tot ce nu era vis.

Il aveam pe Ci mic, mic, coborît din tăcerile somnului ca un duh peste porți încuiate.

Ci, nume de rândunică prins în ciripit de aur, bob de mărgăritar cu căsuța în scoicile palmelor reci.

Ci, lujer de lumină, crescut ca un fir de busuioc în umbră de icoană.

Ci, pe tine te-a adus în înger, fiindcă i-a fost milă de mine.

Te-a rupt de-acolo, din înălțime, poate din trupul vreunei stele, ca să-mi dea o luminiță și un clopoțel.

De aceea, te păstrez ca un avar, și doamne ferește să vie cineva să te fure! Ar avea de luptat cu mine și cu toți îngerii, micuțule.

...Și pentru tot ce va veni, am încrestat pe catifeaua genelor, darul azuriu al buzelor, ca să strâng în potirul amintirii zilele când Ci, ca o poveste albă, a intrat în pleoapa visului și a sburat în adâncuri — ca o rândunică spre țara ei.

Ci.

N'ai fost decât un popas.

Mâna ta a însemnat o cruce în vârtejul anilor, a deschis sfios o fereastră, ca să între Pacea în vestmintele tăcerii. Adânc, ca un junghiu, în foamea inimii, într'o casă de spovedanie cu zâmbete de heruvimi. Acolo ai înflorit crestetul visului și-ai șters urme de tină.

Cine te-a trimis, Ci?

In vârsta timpului tu ești o minune din care și îngerii ar sorbi darul clopotelor tale: cling-clang-urile iubirii.

Dar mic cum ești, ca un degetar cu rouă, nu știu ce valuri verși:
De fericire sau desnădejde?

MĂMĂLIGĂ

de TEODOR CICEU

Nu te-am arat
Cu plug,
Că n'am boi de jug;
Ci te-am săpat
Ca un viteaz
Cu sapă de laz.

Mi-am sângerat
Picioarele și coatele
Și cu mâna mea obosită și dură
Am scos toate cioatele
Din săcătură.

Te-am sămănat apoi pe brazdele mărunte
Grăunte cu grăunte
Și te-am udat cu sudoarea de pe frunte.
Și după obiceiul din străbuni,
Ca să fie cerului pe plac,
Când te-am aruncat din sac
Am rostit rugăciuni.

Te-am prășit apoi cu dor
In luna lui Cuptor
Și ți-am strâns în jur humă,
Ca să nu faci ciumă,
Ci să fi cu spor.

Te-am adunat apoi ca un avar,
Te-am pus în car
Și te-am dus ca pe-o mireasă
Până acasă.

Și-apoi ți-am făcut cunună
Cel mai galben rod
Și l-am întins pe ruda din tărnaț;
Iar dupăce te-am desfăcat
Ca să fi cu saț,
Te-am urcat în pod
La uscat.

Pe urmă te-am făcut fărină
Fină.
Te-am fiert în ceaon
Și te-a mestecat cu putere Ion.
Te-a răsturnat pe masă
Ca să fi podoabă 'n casă.

Nevasta te-a tomnit cu unsoare și brânză,
Iar noi, flămânzi, te-am pus, sănătate, la rânză.



Horațiu Dimitriu: Gravură

LUMINĂ

de VIRGIL ȘOTROPA

Cerul și-adună cohorte,
Negre legiuni să-și excorte,
Luptă începe și vaer
In aer.

Fulgere bolta despică,
Oștile arme ridică,
Goana nebună hotare
Nu are.

Scapără negre văzduhuri,
Trec cătrănitele duhuri,
Umbre înnalță catarguri
In larguri.

Valuri, potop, se revarsă
Peste câmpia cea arsă...
Arbori răstoarnă acuma
Furtuna.

Dar, ca războiul s'alunge
Doar într'o clipă – ajunge
O infimă rază de soare
Din zare...

IN PĂDUREA SATULUI MEU

de GHEORGHE FURTUNĂ

Dece=am venit în tine, pădure?

Să caut sufletului încărcat de durere și oste=nit de doruri, desmierdarea răcorii și a păcii?

Nu.

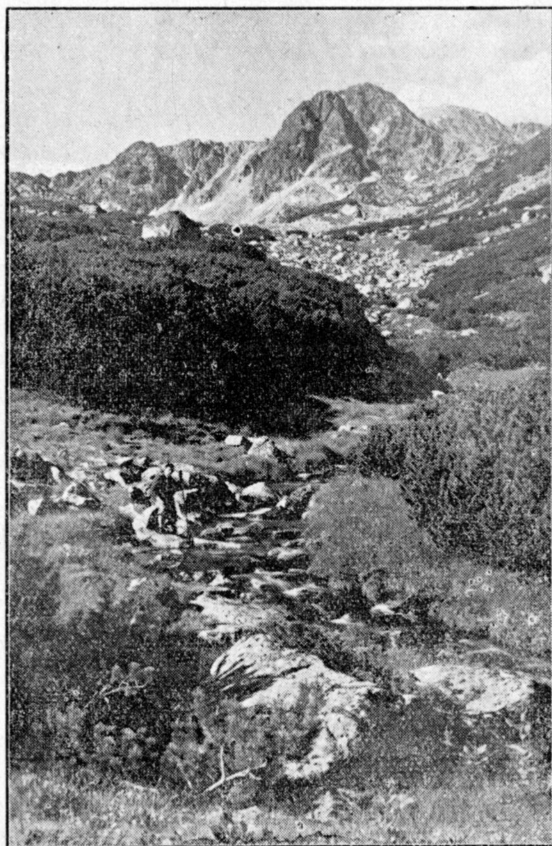
Pierdusem simțirea limpede a vremii și a locului. O toropeală necunoscută mă învăluia ca o beție, ca un narcotic. Ochiul ațintit nu mai vedea până în zarea drumului, peste sat. Nimic. Urechea pânditoare nu prindea niciun zgomot. Antenele sufletului erau amorțite. Se părea că pădurea=i fermecată și ursită tăcerii...

Aș fi vrut să gândesc, și gândul, care era fulger, nu se închega; aș fi vrut să plec cutre=murat, dar puteri miraculoase mă țintuiau lo=cului.

Mă ferecase pădurea. Pădurea veche cât satul sau drumeagurile din ea.

Se spune în satul din vale, că stejarii ce se ridică în slăvi, uriași, au cunoscut furia tătă=rească.

Satul, se zice, era pe valea dinspre miază=noapte, „valea părintelui". Satul a fost aprins și oamenii care au mai rămas prin pădurea care mă acoperă, au coborît, și pe panta din=spre sud și=au clădit cuiburi.



In munții noștri

Biserica cea veche a satului e făcută din bârne de stejari groase, și vechi, de nimeni din sat nu le cunoaște tinerețea.

Se zice că ar fi tăiate depe locul unde azi paște cireada satului. Vechimea lor, trei sute de ani.

La școală s'au făcut nivelări. S'au găsit oase înălbite și vase de lut. A fost anunțat pă=rintele. Spunea pr'ntre altele acel preot blând, că sunt ciolane de ale celor căzuți în vremea năvălirilor tătare.

Casele vechi ale satului au o construcție caracteristică. Atât la nord cât și la sud au câte o ușe. Felul acesta de a construi îl aveau cei bătrâni. Când primejdia venia puteau să fugă în spre sud sau nord.

* * *

Codrul meu...

Codrul e de o neasemuită frumusețe. Altă=dată, pe acest codru, împreună cu părintele, eram stăpâni. Eram mai înalți decât copacii, mai adânci decât pădurea, mai cutezători decât paserile. Noi nu aveam hotare.

Biserica nouă ca o măreață catedrală și școala, le=am așezat cu sătenii înțelepți în apro=piere.

Dece oare, Părinte, te=ai dus?

Mă uit la copacii din jurul meu.

Ce=i lemnul pentru noi? Ce=i fibra?

Măduva focului. El scânteiază, se aprinde, dăruește tot, căldurii. Arde ca un rug, se mistue și trece. El e gardul cel împletit artistic, care împrejmuește satul. Ori parul necioplit, sau grinda măestrită. Iconostas. E crucea închinată pe mormânt; e osia de car, e fluerul ciobanu=lui. E unealta vulgară în mâna omului. E rob.

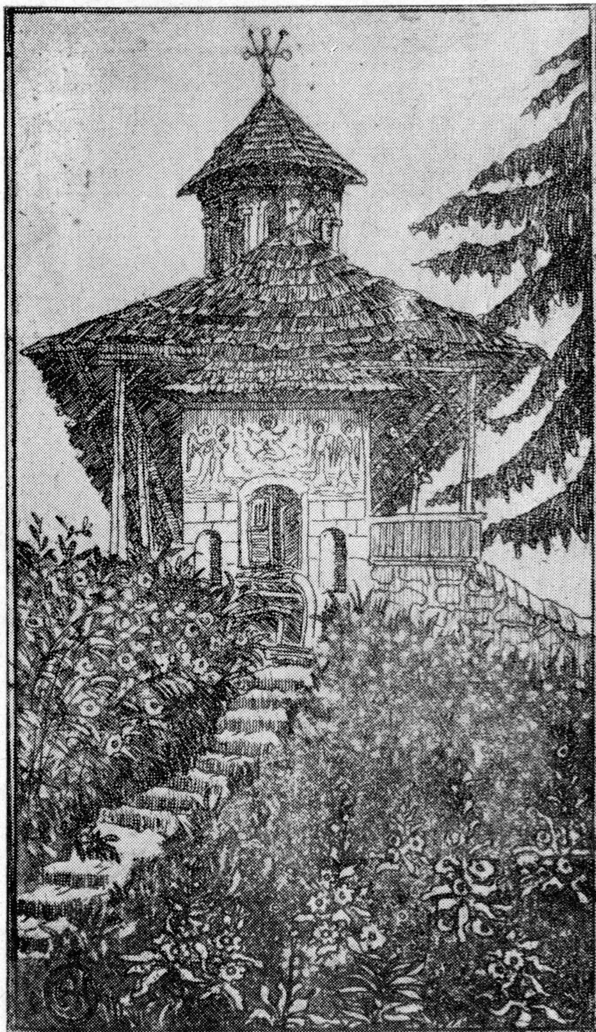
El e aci, uriaș. E stejar, precum e sclavul negru în Africa șef de trib puternic. La poalele copacului uriaș, stă o m u l p i g m e u.

Așa se clatină uriașul. I se dă lovitura de furnică, geme și se prăbușește învins.

Glasul neobosit al gândului tace.

Codrul vorbește...

Aici el e stăpân sălbatec. Puterea lui su=pune, înfrânge. Il ascult aiurit. Prins de coaja copacului cu lanțuri nevăzute, mă simt ca și



Bisericuța din deal

mușchiul ce a crescut pe trunchiu, sau ca iedera sălbatecă încolăcită în jurul lui. In mine adoarme neastâmpărul lacom de până acum. Mi se desprind toate patimile și un suflet nou înmugurește, crește, asemeni florilor de pădure; un suflet inconștient și primitiv, ca al pădurii.

Am văzut și aiurea păduri. Pe coaste ce se oglindesc în ape limpezi. Frunze cu foșnet lin. Aer dulce. Farmec de umbre și culori. Jocuri de soare ce lasă să cadă minuni de lumini pe ruginiul frunzelor. Păduri pline de păsări, de șipot de ape, de murmur și de poezie. Niciuna nu mi-a vorbit cum îmi vorbește pădurea amintirilor mele sfinte. Graiul pădurii mele mă îngenunche și mă doare.

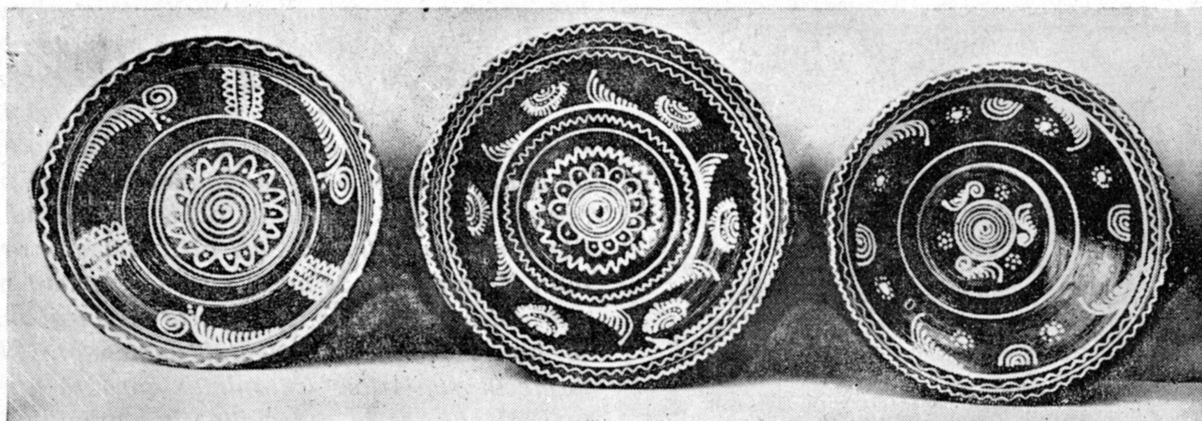
Am întins brațele să cuprind uriașii din fața mea. Am netezit cu mâna scoarța aspră și prin mână s'a strecurat cântecul lemnului. Am rămas așa cu brațele întinse, sorbind glasul care, ca un fior, picura din inima lemnului în sufletul meu. Aș fi voit să arunc depe mine hainele ca pe niște poveri, să nimicesc și carnea și sângele, să pier. Sau, să mă nasc din nou, ca o întrupare a pădurii din misterul adâncimii ei. Să fiu ca o mlădiță, să fiu ca o tulpină plăsmuită din ea, pentruca astfel să înțeleg mai bine povestea ei bătrână, împletind-o cu povestea mea. Aș fi voit ca ochii mei să nu fi văzut niciodată alt cer. Nici orizontul altor drumuri. Privirea-mi să nu fi cunoscut amara nemărginire a suferinții. Aș fi vrut ca auzul meu să nu fi cunoscut cuvântul oamenilor. Nici farmecul sunetelor. Ca mintea mea să nu se mai adâncească în rădăcinile altor vremuri. Să nu cunoască atâtea locuri, atâtea meleaguri. Atâția oameni, atâtea fapte, ca sufletul meu răvăș asemeni satului care cuprinde atâtea nevoi. Palpitarea atâtor dorinți să fi fost a unei singure simțiri.

Aș fi voit ca astă inimă care mai bate încă sub haina ce abia o mai port, să fi știut cât mai puțin. Aș fi vrut să nu cunoască pământul cu pustiurile Arabiei, cu înălțimea Himalaei, ori îmbătarea florilor stranii din India. Să nu fi cunoscut gustul ciudat al fructelor exotice. Nici mlădierea ritmică a dansurilor. Atunci, sufletul meu, neștiutor de gingășia altor ispite, inima mea largă în care au găsit adăpost toate sbuciumele, cugetul meu care a înțeles atâtea gânduri, a tresărit la ambițiile tuturor, s'a mândrit de toate biruințele, nu s'a încovoiat nici în fața morții. A râs tuturor bucuriilor, a suspinat cu durerea fiecăruia. Aș fi voit să cuprind în nesfârșitul lui o singură și nemărginită iubire. Verdeața unei singure vegetații, căldura unui singur mers de soare. Să fi avut drept orizont gardul satului. Drept univers, adâncul negru al pădurii. Drept joc, pasul cuminte al horii. Drept cântec, nota plângătoare a fluerului...!

E ceasul târziu. Să termin. Nu mai povestesc. Depe frunze picură stropi de ploae ce se preling pe frunte, pe obraji. Cu năframa nopții, îmi șterg ochii.



Vine mama dela târg



NĂLUCA

NATALIEI

de EUGENIA MUREȘANU

Apăruse în viața mea după ce murise. Ciudat. Să cunoști pe cineva după ce trupul a intrat în descompunere, după ce ochii au devenit două goluri pietrificate, după ce ai trăit ani de zile alături, ca două fantome ambulante; să cunoști, după ce între mine și tine se așează straturile de lut, să vorbești altă limbă, când eu și cu tine am trăit pe aceleași străzi, strânși în aceleași minciuni, să ne cunoaștem după ce unul din noi a putrezit; nu, nimic nu mai poate fi o surprindere.

Năluca mea s'a ridicat peste cele de desupt, să mă țintuiască în vreme, să-mi sdrobească vrerile, eu care am trecut prin viață ca un melc sgârcit.

S'au spart adâncurile. Pământul ca o văgăună și-a deschis gura de șarpe, apele clocotitoare din sânul dedesubturilor au ieșit șipote, flăcări, misterioase arătări de locuri unde zac comori de regi.

Năluca a isbucnit prin bruma nopții, albă, parcă era într'o rochie de mireasă, cu buzele atinse de vopseaua morții, cu brațele răstignite pe vestmintele subțiri, venind spre mine în pași aproape măsurați, țintuindu-mă cu privirile ei de neant, spăimântătoare.

Venia spre mine? De când tot venia?

Eu sunt sigură că Năluca a murit. Ii știu groapa mare, neagră, fără cruce; îi știu actul de moartă; îi știu parastasul; dece se ridică din adâncuri, în fiecare noapte, ca o umbră sinistră și vine pe gândurile mele?

Cât am trăit n'am cunoscut-o. Vorbele ei erau la fel cu ale mulțimii cenușii, doar glasul desena un ecou de harfă, domol și sfios, plin de o plăcută primitivitate.

Ce meschină prețuire a ființelor omenești!

In haina ei dela țară, simplă, curată, cu privirea dreaptă, cu capul pieptănat lins, Năluca n'avea cadru potrivit decât în preajma icoanelor.

Ce căuta ea la oraș?

Aici se pierdea, se destrăma, acolo, în satul ei, era ea, plină de mister sănătos, caldă ca o pâine, împletind ciorapi, la școală între copii, acasă.

Dar ca să însemnezi ceva, trebue să mori.

Năluca a murit.

S'a strecurat printre morminte cu o cruce mare în brațe. Deodată cu Rodica, bulgărul ei de aur mic, mic, înfășurate în năframa morții, amândouă în aceiași zi.

Năluca n'a vrut să se despartă de comoara ei. A ținut-o ca o leoaică în ghiare, a țipat pentru ea, a gemut, s'a svârcolit, a căzut pentru ea, pentru mica ei Rodică încrestată cu patru primăveri.

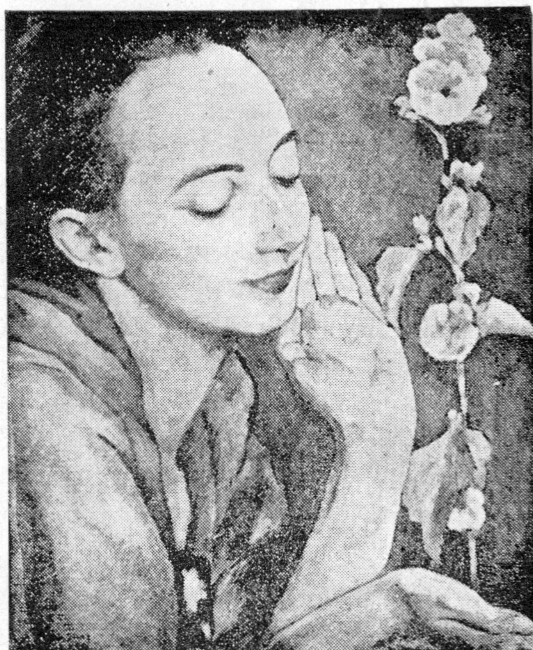
Mama și Copilul. Două plante crescute din acelaș pământ, două vieți în simbioză.

Năluca.

Nu te-am cunoscut de loc. Ai trecut pe lângă mine ca un prinț cerșetor. Erai din neamul sufletelor ascunse, mari cât toate renunțările. Tăcute. Singure. De unde puteam eu să bănuesc că în tine creștea o nouă Simforoză? O, desigur, tu știai, aveai presimțirea trecerii, ea îți dădea strălucirea și prospețimea ochilor, tăria brațelor în care aveai să strângi dulcea Lui povară.

Și-ai luat-o Năluca. I-ai luat-o lui Isus, după două mii de ani, s'o porți și tu, tu și bulgărul tău de aur. E dulce, nu, această povară?

Cortegiul vostru trece pe lângă mine.



Teodorescu-Sion: Portret

Cortegiul morților iluminați, transfigurați de beatitudinea gloriei. A căutării. A găsirii.

Ce-ai găsit tu, Năluca?

Din pământul care te învelește azi când ești scrum, spune-mi care a fost taina vieții tale? Căci tu ai știut sfârșitul. Dar l-ai păstrat ca pe-o taină, altfel ar fi fost lipsit de înțeles.

Incep tot mai mult să te bănuesc. Să te cunosc? Misterul morții e un fel ciudat de comunicare. Iți macină fărâmă cu fărâmă trupul viu, să-și găsească materia neorganică prielnică stăpânirii lui.

Știu acum tot. Nu ești singura care-ai murit așa. O astfel de pecete cere o anumită virtute. Virtuțile mari dăruesc cu amândouă mânile. Și mânile tale s'au întins ca la seceriș, au strâns, au legat, au purtat, au slobozit. Mânile tale arse de soare s'au încrucișat împăcate peste tinerețea trupului asvârlit în groapă, dând țarinei ultima sămânță: trupul tău.

Păpușa de lângă tine ți-a cuprins gâtul, cu brațele înțepenite, uscate, în timp ce îngerii îi prindeau aripile de spumă.

Amândouă.

Un convoiu de suflete împletite într'o singură iubire.

Să vii Năluca des la mine.

Să spargi mereu întunerecul, să sdrobești puterile adâncurilor, să te strecori în gândul meu, să-mi arăți rănile.

Adu-o și pe Rodica. Amândouă, sfâșiate, printre umbrele nopții, învestmântați-vă în alb, cum v'a fost și sufletul. Veniți în capul cortegiului, cu crucea voastră imensă și cântați.

Dacă nu v'am cunoscut, nu e prea târziu acum să vă cunosc.

Din moartea voastră cresc semne.

IARNĂ

de VIRGIL ȘOTROPA

Pe-un stâlp de telegraf tronează cioara
Şi 'n frig polar îşi croncăe cântarea,
Iar hâdu-i chip măsoară depărtarea,
La care iarna-şi risipi comoara...

Pe ceriul fumuriu, înroşind zarea,
Al zilei craiu îşi pleacă 'nvins, povara,
Căci vântu-şi poartă pe câmpii fanfara
Şi cu troieni mi-acopere cărarea...

O sanie, grăbită, taie neaua
Să n'o apuce 'ntunecata seară!
Iar doi copii trec zgribuliţi cu steaua...

Şi, îngrozit de viscolul de-afară,
Un tren — fumându-şi desperat luleaua —
Aleargă, îngheţat de ger, spre gară...



Teodorescu-Sion: Pe gânduri

CEVA DESPRE U. S. A.

de V. VLAD



D. Roosewelt, preşedintele U. S. A.

I.

In timpul din urmă se vorbeşte tot mai mult despre America, de nizuinţele ei, de rolul ce-l va putea avea Lumea nouă în tragica deslănţuire de forţe ce ameninţă să aprindă toate continentele. Noi ne dăm scama că soarta neamurilor lumii depinde în mare măsură de felul păcii ce se va statornici după această apocaliptică încleştare. Pacea va fi impusă însă de tăria sufletelor şi de perfecţiunea şi mulţimea armelor; de aceea Statele Unite, cu industria lor, s'ar putea să aibă şi ele un cuvânt de spus, dacă escadrilele, diviziile şi submarinele germane vor mai da răgaz uzinelor şi şantierelor de dincolo de Ocean, să înceapă livrarea avioanelor şi cuirasatelor atât de necesare azi Angliei.

Mi-aduc aminte de un discurs al Führerului, ţinut îndată după cucerirea Olandei şi Belgiei, atunci când armata franceză a fost înfrântă şi faima liniei Maginot a fost spulberată. Conducătorul Germaniei a ţinut să-şi lămurească poporul, în privinţa întrebării ce desigur şi-a pus-o: Dece n'a fost înfrântă îndată şi dârzenia engleză? In acel discurs s'au arătat două motive ale rezistenţei Angliei:

1. Condiţiunile geografice speciale (marea), care apără armata engleză retrasă de pe continent, şi 2. înarmarea extrem de rapidă a Angliei. Atât marea, cât şi armele engleze cele noi pun Statului Major german probleme ce vor trebui şi vor fi favorabil soluţionate, spunea Führerul.

Geniul german, care a rezolvat atâtea probleme de războiu, n'a stat de atunci inactiv. Pentru pregătirea zilei când Germania se va ridica să zdrobească rezistenţa engleză, se depun toate sforţările în uzine şi în cancelariile diplomaţilor; a spus-o şi cancelarul Hitler, şi noi îi dăm crezare. Dar şi de cealaltă parte a apei se munceşte în uzine şi s'au petrecut şi schimbări politice destul de mari. Azi America pare hotărîtă să arunce în cumpăna războiului avioane, tancuri şi muniţiuni, numai să încline cumpăna în folosul duşmanilor axei.

Germania susţine, că America nu va avea răgazul trebuincios ca să-şi pună toate roţile în mişcare, ca să-şi trimită cetăţile ei zburătoare, tunurile şi torpilele, înainte ca aceste arme să devină tot atât de nefolositoare Angliei, ca şi Franţei armele din linia Maginot.

Chiar de ar fi aşa, răspunde America, industria noastră va fi mobilizată. Dacă învinge acum axa, douăzeci de ani va trebui să ne înarmăm zi şi noapte.

Creaţiunile geniului german le-am văzut pe cerul şi câmpiile polone, în Scandinavia, prin canalele Belgiei şi în faţa Parisului. Revistele şi ziarele de la noi aduc mereu vederi din uzinele de avioane ale Germaniei, din şantierele ei de submarine şi din depozitele ei mari de uriaşe torpile aeriene, ce aşteaptă clipa când vor fi aruncate de sus, din văzduh, ca să nimicească încă o uzină de armament engleză sau să prefacă în praf şi moloz încă o clădire istorică din centrul financiar al Londrei.

Dar America se va putea opune, fie acum, fie mai târziu, acestui potop de foc?

Un răspuns amănunţit şi sigur e greu de dat. Şi în ţara libertăţilor s'au pus în ultimul timp santinele în jurul uzinelor, unele fabrici au început să se ascundă în adânc, sub pământ, ca să fie la adăpost de lovituri şi să nu le vadă ochi prea curioşi.

Acei ce ştiu mai multe despre acele fabrici nu spun, iar acei ce spun o fac cu un anume scop. De aceea poate ne vom lămuri mai mult răsfoind nişte date ceva mai vechi, însă neînvechite, date publicate de un mare industriaş, care în toamna anului 1938 a făcut o călătorie de studii în U. S. A.

II.

Firea americanilor. Americanii au o fire total deosebită de a noastră, a europenilor. Condiţiunile de viaţă şi istoria explică aceste deosebiri.

Europeanul e preocupat de politică. In Europa se discută în casă, pe stradă, ba chiar şi în şcoli, foarte multă politică, uneori – în ziare de exemplu – se face aproape numai politică. Adesea industriile sunt întemeiate în vederea războiului, iar tratatele de comerţ sunt străbătute şi ele de acelaşi fir roşu al *politicii.*

Dacă europeanul se naşte sub zodia ţapului şi săgetătorului luptător, americanul vine pe lume sub zodia cumpenei cu talgerile pline de dolari. Americanul e preocupat toată ziua de gândul cum să câştige un dolar mai mult. In America în cluburi, în tranvae, acasă, în ziare, se discută aproape numai chestiuni economice; se întemeiază fabrici şi se încheie tratate doar în vederea unui plus de câştig. Urmarea se şi vede: istoria noastră e copleşită de glorii şi înfrângeri de pe câmpurile de războiu; americanii sunt stăpâni pe nemărginite averi. Statele europene câştigă şi pierd teritoriile prin războaie grele, Statele Unite a câştigat treptat-treptat teritorii întinse, fără să le mai piardă, aproape numai prin puterea dolarului.

Dorinţa de câştig îl face pe american *foarte practic.* El calculează mereu. In magazinele mari, datoriile mărunte nu sunt deloc înregistrate, deoarece experienţa a dovedit că nu-i rentabilă contabilizarea lor. In fabricile de conserve de peşte, nu se curăţă carnea de pe oase, deoarece orele de lucru întrebuinţate sunt mai scumpe decât valoarea materiilor astfel câştigate.

Tot un semn al spiritului practic american e şi natura cărţilor citite de aceşti oameni: din cele 326 milioane de cărţi ce se tipăresc anual, mai mult de jumătate sunt cărţi didactice.

Americanul mai e *optimist* din fire. Optimismul său „este pur şi simplu de neinvins". El crede, probabil, că toate greutăţile ce ne sunt date în viaţă nu au alt rost, decât să ascundă noi posibilităţi de bogăţie în spatele lor.

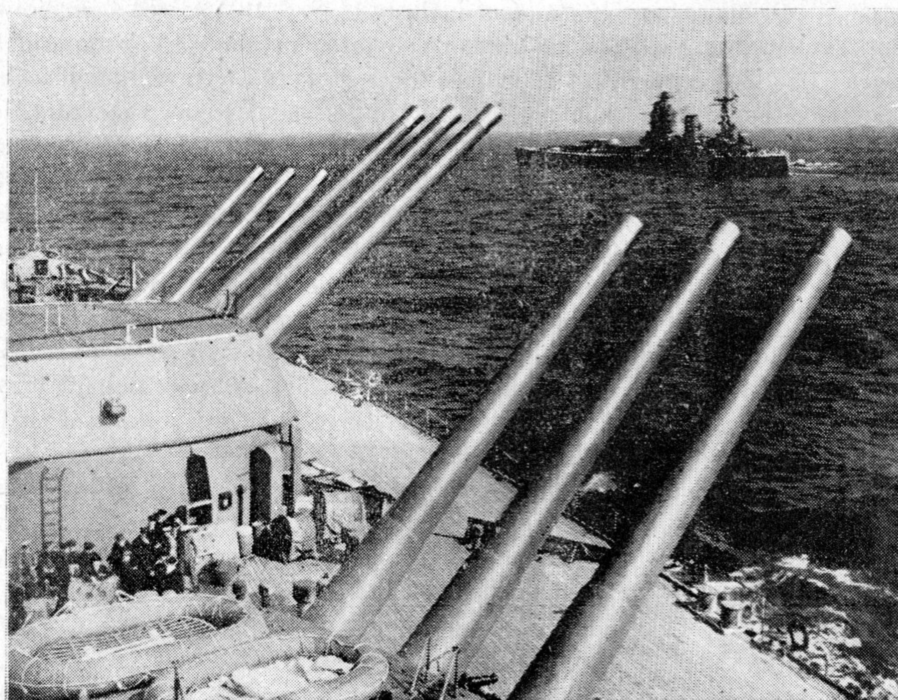
Şi să nu se creadă că America a fost cruţată de încercări. Nu, căci „din cei 130 de ani de independenţă, 33 de ani au fost critici", însă „din cauza duratei lor scurte, anii de suferinţă (1857, 1861, 1893) n'au lăsat nici o urmă în sufletul poporului, după cum nici prăbuşirea din anii 1929–1932 n'a putut să clatine credinţa americanilor" în revenirea belşugului.

In oraşul Newyork, 20 % din comercianţi ajung în fiecare an la faliment, „adică într'un interval de cinci ani, fiecare comerciant vine la rând, şi aceasta din cauza creditului uşor şi a optimismului lor incorigibil".

Totuşi „americanilor nu le e frică de ziua de mâne şi de prăbuşirea unei afaceri. Ei cred în renaşterea unei afaceri nereuşite".

„Comerciantul falit îşi deschide magazinul mai încolo cu câteva blok-house-uri, iar fermierul părăseşte ferma, casa sa, urcându-şi familia în maşină şi ducând-o încrezător în altă parte".

Optimismul americanilor se explică, în parte, prin marea bogăţie a ţării.



Unităţi navale gata de luptă

Americanul se mai caracterizează printr'o neobosită *putere de adaptabilitate;* el nu e încătușat de tradiții, greutăților celor mai neașteptate le face față prin atitudini la fel de noi. Cât de grăitoare e, din acest punct de vedere, evoluția politicii externe a Americii în ultimul timp. America e neutră, dar ajută Anglia „până la ultimul dolar și până la ultima cămașă"; principiul „America a americanilor" rămâne sfânt, politica Washingtonului nu-i preocupată decât de interesul Americii, dar dacă aceste interese o cheamă in Filipine, China, Singapore sau Anglia, americanul spune îndată: granițele țării mele se întind până unde se întinde limita securității mele.

In sfârșit americanii au un spirit de *concurență*, un spirit luptător, pornit din optimismul lor, care-i face să construiască zgârie nori din ce în ce mai înalți, în timp din ce în ce mai scurt, îi face să construiască „vagoane din ce în ce mai bune, mai comode și mai sigure, precum și locomotive cu o capacitate mai mare", îi face să înalțe fabrici care sunt în stare să dea gata tot mai multe vagoane de marfă la zi. „E ambiția americanului de a bate recordul pe toate terenurile".

Posibilitățile atât de mari ale țării n'au făcut desigur, decât să întărească această ambiție în sufletul americanului.

Americanul ține mult la *libertatea individuală.* In birourile publice și la întruniri îi place să rămână cu pălăria în cap. E simbolul suveranității individuale. Cetățeanul își păstrează coroana, în fața puterii publice. Americanul crede că rolul statului e să-l servească și să-l apere pe *el*, cetățeanul, căci plătind dări, cetățeanul e acela care dă viață statului. Ideea „libertății a pătruns atât de adânc în mentalitatea americană, încât orice încercare venită din partea statului, intenționând să reglementeze raporturile dintre angajați și patroni, este calificată drept violență împotriva suveranității individului".

III.

Țara. America e o țară întinsă și neîntrecut de bogată. In Statele Unite trăiesc 6% din locuitorii pământului, dar țara lor are aproape 50% „din cele mai importante materii prime de pe glob" și anume în U. S. A. se găsește: 25% din producția mondială a grâului, 60% din bumbac, 70% din porumb, 35% din fier, 40% din argint, 52% din cărbune, 66% din petrol, 70% din aramă și a. m. d.

„Pe muntele Massabi, ce se întinde lângă Lacul Superior, se găsește minereu de fier în cantități atât de mari, că el poate acoperi nevoile Statelor Unite pe timp de 700 de ani. In ce privește zăcămintele de cărbuni, U. S. A. se bucură de o situație și mai prielnică, întrucât acopere nevoile țării (luându-se în considerație consumația de azi) timp de cel puțin două mii de ani.

Dar nu numai că materiile prime se găsesc în America în mare cantitate, dar și exploatarea bogățiilor e ușurată de mai mulți factori:

1. Minereul de fier se găsește în mare cantitate în regiunea lacurilor, de unde transportul se face foarte ușor.

2. Zăcămintele de fier sunt excelente, conținând în medie 50% fier pur, încât minereul ce nu conține decât 35% fier nici nu e, deocamdată întrebuințat.

3. Exploatarea minereului in U. S. A. e „mai ușoară ca ori unde pe suprafața globului". Minereul de fier de lângă Lacul Superior este extras după o simplă îndepărtare a unui strat subțire de pământ.

Datorită acestor împrejurări, precum și datorită înaintatei raționalizări a muncii, nu e nici o mirare că strădaniile muncitorului american sunt cu mult mai eficace decât ale muncitorului din Lumea veche, încât munca săvârșită în cea mai bine organizată țară din Europa de 22 muncitori, în America e dusă la bun sfârșit doar de 10 inși.

Dolari și pământ. In 60 de ani (1859–1919), „valoarea produselor industriale a Statelor-Unite a crescut de 33 de ori, față de aceea din epoca anterioară. Tot în acest interval... pe scara *mondială* (deci inclusiv U. S. A.!!), urcarea s'a majorat de cel mult de 8 ori". In alte țări, progresul a fost mult mai încet decât în U. S. A., dar și valorile acestea mai puține au fost în parte distruse de războaiele din lumea veche. Deaceea, dacă în 1926 averea națională a Italiei era doar de 20 miliarde de dolari, iar a Germaniei de 45 miliarde, a Franței de 100, iar a Angliei de 230, averea Statelor-Unite se urca la 500 miliarde dolari. Iar dolarii au mărit și întinderea țării, unele teritorii au fost cumpărate, altele au venit dela sine, fiind atrase de forța magnetică a uriașelor bogății, încât țara se mări treptat-treptat cu sute de mii și chiar milioane de kilometri patrați.

America a dus foarte puține războaie și până acum nici o revoluție nu a bântuit-o. Până acum de curând America avea, dacă nu mă înșel, o poliție mult mai numeroasă decât armata ei.

Industria și comerțul. După cum în lume bogățiile de fier, cărbune, petrol etc. nu sunt împărțite egal în pământul țărilor, nici averea din



Veronese: Vanitatea

Statele Unite nu e împărțită uniform între diferite clase sociale.

America e vestită prin marea concentrare a bogățiilor în mâni puține. Căile ferate americane au 10% din averea țării (cam 50 miliarde de dolari). Aceste bogății nu sunt însă ale statului, ci ale unor societăți particulare. Numărul societăților tinde însă să se micșoreze, averile lor fiind lăsate în mânile unui număr tot mai mic de directori. In anul 1921 vre-o sută de societăți de cale ferată s'au regrupat, formând 25 de societăți mai mari, iar cei 25 directori ai acestor societăți dispun de o rețea de cale ferată de 340 de mii de kilometri. In Europa aceasta avere ar lua-o statul pe seama lui, în America bogățiile acestea uriașe rămân în mâni particulare.

Concentrarea aceasta uriașă de averi, a făcut posibilă construirea de mari uzine, înzestrate cu cele mai moderne și mai complicate mașini, care să ușureze producția și s'o raționalizeze într'un mod nebănuit.

In U. S. A. sunt fabrici care au minele lor de minereu de fier și cărbuni, căile lor ferate particulare și vapoare proprii, pe care își transportă mireul, cuptoarele lor pentru extragerea fierului, uzine proprii pentru prelucrarea fierului în automobile, păduri proprii pentru cauciuc, fabrici pentru producția sticlei și a pânzeturilor necesare automobilelor, care sunt vândute prin magazinele proprii de desfacere (Ford de ex.). Uzina Carnegie, cu cei 26.000 de muncitori ai săi, produce anual 500.000 de vagoane de fabricate și semi-fabricate (socotind vagonul în 10.000 kg.); o moară din Buffalo macină la zi 300-400 vagoane de cereale, firma Pocter et Co. din Cincinati produce 50-60 vagoane de săpun fin la zi, casa de comerț Sears din Chicago are 9 milioane de clienți și cheltuește anual 27 milioane de dolari pentru reclamă. Această firmă, care își servește clienții prin colete poștale, primește zilnic 200.000-250.000 de scrisori. Scrisorile se desfac cu mașina și anume 5000 de scrisori pe minut.

Firma Seafors din Boston vinde în cutii pește proaspăt, curățit bine și înghețat, pentru aproape o cincime din consumatorii Statelor Unite.

In abatoarele din Chicago se taie anual 14-18 milioane de porci și vite. Cu ajutorul bandei rulante, a diviziunei muncii și a mașinilor mari, se taie și se pregătește pentru camerile frigolifere un porc în 12 minute, iar o vită în 21 de minute. In timpul acestor operațiuni, se iau măsuri ca derivatele (pielea, coarnele, părul, sângele...) să nu se piardă, căci din ele s'a ajuns să se încaseze, acolo unde nimic nu se aruncă, „mai mult decât de pe urma cărnii, a grăsimilor, șuncilor sau cârnaților".

Fabricile de unelte, în America, sunt luminoase, fără fum și fără praf, muncitorii respiră în ateliere un aer curat, care vara e răcorit în frigorifere și iarna e încălzit și în tot timpul aerul e spălat și împrospătat de mașini scumpe așezate în subsolurile uzinelor. In asemenea condițiuni, desigur că munca e cu spor. Producția în masă



I. Al. Steriadi: Moșneag

a făcut rentabilă crearea maşinilor mari şi complicate, adevărate minuni ale tehnicei. Blocul motoarelor Ford de ex. e lucrat de nişte maşini care il sfredelesc deodată în 63 de locuri, sfredelele având zece diametre deosebite. Banda rulantă, care accelerează atât de mult munca, s'a realizat tot numai datorită producţiei în mare şi concentrării mari de capitaluri.

Banda rulantă duce materia ce trebue lucrată, de la muncitor la muncitor. In fabrica de automobile Ford, piesele de acelaşi fel vin la muncitor, care adaogă la ele poate un singur şurub şi apoi piesele sunt duse de bandă mai departe la alt muncitor, care desăvârşeşte maşinăria cu un alt şurub sau o piesă nouă. In felul acesta munca e mult accelerată şi uşurată, în uzine muncitorii nu mai pierd vremea cu un du-te, vino fără rost, aşa că în fabrica Ford, cea mai raţionalizată din acest punct de vedere, nu trec mai mult de 24 de ore, de când a intrat minereul la cuptoare, pentru a fi topit, până ce iese, pe altă parte, automobilul gata.

Şi fabricile din Europa au început să-şi organizeze în felul acesta producţia, dar condiţiunile în care lucrează, nici pe departe nu le-a permis o raţionalizare atât de desăvârşită. In anul 1938 trei milioane şi ceva de oameni lucrau numai in industria americană de automobile, industrie in care era investit un miliard şi 700 milioane de dolari.

In anul 1936, circulau in U. S. A. 24 milioane de automobile şi 4 milioane de camioane. Dumineca, unele drumuri mai umblate sunt străbătute de atâtea automobile, „încât ţi se pare că intreaga ţară pleacă în voiaj". Pentru numărul acesta de automobile şi pentru numărul aproape dublu de vagoane de cale ferată, America dispune de 5 milioane de kilometri de drumuri şi căi ferate şi anual se construesc 170 de mii de kilometri, ceeace nici nu e de mirare, date fiind distanţele uriaşe.

Proporţional, automobilele cele mai multe se găsesc în Detroit, oraş aşezat în apropierea zăcămintelor de fier şi cărbuni. Deaceea în acest oraş sunt concentrate cele mai multe fabrici de automobile: Ford, Lincoln, General Motors, Packard, Cadillac şi Graham Paige. In acest oraş locuitorii au atâtea automobile, încât revine mai mult de o maşină fiecărei familii; dar cele mai multe maşini le au cei din capitală: la Washington revine circa două maşini la cinci oameni.

Deci în U. S. A., bogăţii mari sunt concentrate în mâni puţine, dar şi mânile pline cu dolari s'au concentrat în câteva oraşe, bogate în materii prime, ca să înalţe fabrici de proporţii nebănuite.

In ţara posibilităţilor nemărginite producţia e mare, însă şi consumaţia e la fel. La construirea unui zgârăe-nori cu 25 etaje, trebuesc 2000 vagoane de traverse de fier, adică atâtea traverse, câte erau date până acum de producţia maximă a României, într'un an.

COPIII MEI

de TEODOR CICEU

Flori într'o grădină şi 'n câmpie
Cânt de veselie printre fagi,
Călăuză bună prin pustie
Sunt copiii mei micuţi şi dragi.

Când mă 'ntorc trudit din pribegie
Şi-mi ies copiii mei râzând în prag,
Eu am uitat de orice datorie,
Căci n'am ca ei nimic pe lume drag.

SUS, SUFLETE...

de CONST. GORAN

Descătuşează-te de humă,
Inalţă-aripa către cer,
Vâltorile vor să mă soarbă,
Ispitele să mă înghită,
Mi-i dor să fiu doar în lumină,
In haină albă de mister...

Vestmântul sfânt de altădată
De Impăratul dăruit,
L-am murdărit pe căi de jale,
L-am sfâşiat în nebunie...
Risipitor, cu porcii lumii,
Vestmântul scump l-am pângărit.

Sus, suflete – mi-i dor de pace...
Trudit şi gol şi tulburat
Vreau ca să aflu pe Stăpânul,
Pe El îl vreau să mă mângăe,
Să mă sărute şi să-mi pună
In dreapta un inel curat.

Sus, suflete al meu – pluteşte...
De sborul sfânt spre culmi, mi-i dor,
Sus, sus, cu mii de guri pândeşte,
O hidră ca să ne doboare
Păcatul şi ţărâna... sboară
Spre cerul sfânt, isbăvitor.

PERSECUTATA

de OLIMPIA DRAGOȘ



E. Niculescu-Nic.: Portret

Lola Brătășan venea dela școală, obosită, pe strada ninsă de fulgi albi. Iși ducea cu greutate par'că geanta nouă de piele cu rechizitele ei. Un gând o muncia și acest gând îi pătrundea adânc în mintea obosită de studii. O durere o rodea. Dece Doamna Gherman se purta așa de aspru cu ea? Dece era mereu nemulțumită de ea? Inainta spre casă cu pasul zorit. Chiar mâine are cu ea oralul cel fioros. Cum va răspunde? Cum o va încurca?

Ajunsă la portița de fier, apasă nervos de două ori pe butonul electric. La ușa intrării bună-sa apăru. Scoborî scările și-i deschise, mângăind-o cu vorbe bune, ca de obiceiu. Lola luă masa cu bunicuța ei adusă de spate, cu veșnicu-i jersé negru cu careuri. Mâncarea îi luneca cu greu. Gândul îi alerga mereu la Doamna Gherman, profesoara de științe naturale. Ceasul vechiu din perete bătea cadențat și rece ora trei.

La măsuța de scris din camera ei retrasă, Lola își cerceta orarul pentru a doua zi. Iși goli geanta și o trânti pe covorul de lângă masă. Geanta se așeză pe covor întinsă, cu urechea de prins în sus. Lola scrise în grabă lucrarea la limba germană, traduse la latină cele douăzeci de versuri și repede trecu cu ochii și peste lecția de istorie.

Mai avea gimnastică și științe naturale. Lăsă științele la urmă, ca să le consacre lor toată după masa. Iși aranjă cărțile pentru a doua zi. Cărțile de științe le lăsă afară. Incepu acum să lucreze temeinic la Zoologie.

Avea a doua zi faimosul oral, care băga groază în elevele clasei a șasea a liceului de fete. Incepu lecția, care consta din capitolul viermilor; studie prima parte din ei, clasa planatoizilor. Studia cu mare băgare de seamă aparatele necesare traiului. Cu creionul desena pe caet fiecare urmă a vreunui ganglion. Cerceta stomatele, ventuzele gurii și creionul le desena pe toate încet, migălos.

Bunicuța intră la ora patru, cu ceșcuța de cafea și felia de cozonac, galbenă ca turta cea dulce, în mâinile-i tremurânde. Le puse cu grije pe biroul Lolei, încet, de abea simțit.

– Bunicuță dragă, nu pot să mănânc.



N. Mihailov: Gata de bal

Crede-mă! Am așa demult de învățat pentru mâine! Imi este imposibil să consacru cele câteva minute cafeluței. Bunică, nu te supăra, nu pot.

Bunicuța se întristă la pledoaria adevărată a Lolei. Lăsă însă tava cu horbotă de ață bleu pe birou, crezând că va mânca, dacă o va răzbi foamea — și plecă mai încet de cum venise, lăsând în urma ei miros de levănțică și busuioc uscat, plante ce adesea le purta în buzunarul șorțului de stambă neagră.

Lola cerceta cu atenție vestiții limbrici. Le cerceta intestinele lor, cari și ei trăiau în intestine.

Toaca bătrânei mănăstiri din vecini bătea liniștit pentru vecernie. Lola își ridică privirea la geamul scăldat în noapte. Lumina electrică nu-l străbătea. In întunerec, deslușia vârful vechei clopotnițe acoperite de omătul alb.

Era după cină. Somnul venea din când în când să cerceteze genele Lolei, care era iarăși la măsuța din camera ei. Nu mai avea mult. Studia acum sângele anelidelor și constituția lor internă. Somnul o încerca de multe ori; nu se da bătută. Forțele însă i se epuizaseră. Era obosită.

Bunicuța cu capotu-i de flaneluță groasă, cenușie, păși ușurel în camera Lolei: Cu capul pe caet — cu creonul rotunjind un ultim inel din corpul râmei — adormise.

Toaca dela mănăstire, bătea de miezul nopții...

* * *

A doua zi cu privirile încordate la catedră, elevele clasei a șasea stăteau mute. Toți ochii erau ațintiți asupra profesoarei. Catalogul își deschidea prima pagină. Profesoara cu ochelarii pe nasu-i acvilin cerceta fila nouă. Lola Brătășan era înghețată de frică. Știa că profesoara o persecută. Știa că degeaba muncise toată după masa la această materie și adormise cu capul pe disecția anelidelor; chiar aceste anelide poate îi vor aduce nenorocirea.

Clasa stătea ca împietrită. Nimeni nu sufla. Profesoara Ileana Gherman își ridică privirea depe catalog. Prima la catalog era Lola. Simția că va răspunde. Glasul profesoarei răsună rece:

— Brătășan Eleonora, la tablă cu caetul! Lola buimacă păși spre catedră.

Profesoara cercetă cu luare aminte desenele elevei. Le examină amănunțit, cu penița înmuiată în cerneală roșie în mâna dreaptă.

— Masele cerebrale mai distincte! Tubul digestiv e prea drept, prea nenatural. Nefridiile prea îngrămădite!

Observațiile cădeau pe capul Lolei ca un potop de grindină. De-ar fi numai atâta se gândea. Dar oralul?!

— Brătășan, spune-mi ce importanță prezintă nefridiile pentru om?

Om... și era vorba de viermi. Ce confuzie de întrebări! Lola răspunse clar și rece.

— Ai putea să-mi spui constituția anatomică și chimică a tegumenului de anelid? Ai ști tu ce lungime milimetrică are un intestin de limbric? Știi sau nu, ce secțiune trebue să faci și pe unde, ca să vezi constituția părții bucale la orice vierme?

Intrebările erau amănunte, la care puteau da răspunsuri bune studenții din anul IV dela medicină, nu o elevă de clasa a șasea de liceu. Erau chestiuni ce nu erau scrise în carte. Erau întortocheri anume, pentru o elevă persecutată. Lola răspunse totuși și răspunsurile ei erau destul de sigure.

— Nu merge, Brătășan. Incă o întrebare ușoară și... te las. Spune-mi constituția internă, cu toate amănuntele, la Batriocefalus latus!

Lola făcu analiza acestui vierme după cum învățase la ceilalți. Desigur că profesoara credea că o va încurca, dar neputând, se mânie grozav. Vânătă, tremurând de ciudă, isbucni:

— Brătășan! Te las! Nu mai pot! Uff! In fiecare oră am necaz cu tine! Dece nu înveți?!

Pe Lola o podidiră lacrimile și printre ele șopti cu glas sfios:

— Vă rog, am învățat.

— Cum îndăsnești să spui asta! Asta e învățat?! Iți dau un cinci de pomană! Ia-ți și caetul! Du-l!

Colegele Lolei în bănci, o compătimeau cu privirile. Degeaba muncia. Merse la loc și plânse cu sughițuri. Intrebarea profesoarei: „Dece nu 'nveți" îi răsuna și acum în urechi.

Oralul urmă. Fu ascultată Bologa Mimi. Intrebările profesoarei încetară de-a mai fi așa de ironice și grele. Răspunsurile au fost



Grigorescu: Țigancă

mai nesigure ca la Brătășan, totuși profesoara le-a luat de bune. Era satisfăcută.

– Foarte frumos, îi spuse când a trecut la loc, ai muncit mult.

Aprecierea era nedreaptă. Desenele nu erau făcute de ea. Le făcuse în tuș Ninu Pop, studentul dela științe-naturale, care se abătea cam des pela casa avocatului Bologa.

Ora se sfârșise. Cu capul pe bancă Lola nu încetase din plâns. Colegele roiau în jurul ei, cu vorbe de mângăere. Lola era distrusă. După ce muncise tot trimestrul cu puteri încordate. Numai ieri ce multă silință își dete – și se alese acum cu un biet cinci.

Era ora unu. Elevele clasei a șasea a liceului se pregăteau să plece. Toate erau vesele, afară de Lola.

Eleonora Brătășan, nenorocita elevă dela științe-naturale, mergea cu capul plecat pe drumul albit de nea.

Un gând nou o muncia. Se va retrage. Nu mai putea suferi nervii unei profesoare isterice. Dece să sufere atâta? Era prima în clasă la toate materiile. Ce folos? Profesoara Ileana Gherman o persecuta.

Ajunse acasă. Sună la portița de fier. Bunica apăru ca totdeauna la ușa scării. Lola isbucni:

– Bunică, nu mai pot! Profesoara de științe mă chinuește. Ce să mă fac? și plângea ca un copil pe brațul bunichii blânde și mângăitoare.

– Bunică mă retrag. Nu mai pot suporta. Voiu scrie acasă să vină după mine.

Bunica încercă să o mângâe. Ii vorbi să nu fie copil. Dece să plângă pentru un cinci. Dece să-i pese de toate neplăcerile. Să nu-și pună toate la inimă.

– Cum să te retragi spunea bunica, acum când ești pe sfârșite. Fii cuminte dulcea mea Lolucă. Nu mai plânge.

După masă se culcă puțin. Adormi. In vis îi apăru Ghermana și se cutremură. Se trezi. Era 4. Ce mult dormise!

Se sculă. Se așeză la măsuța de scris. Invăța. Era puțin mai ușurată. Mâine n'avea științe.

Dar la gândul că poimâine va fi iar la discreția Doamnei Gherman se întristă. Deși muncea așa de mult la această materie, profesoara îi spuse întrebarea, care o durea mult: „Dece nu 'nveți?"

Privea prin geam la înserarea ce se lăsa peste casele și pomii ninși și gândul o purta departe...

Vineri dimineața un zvon neașteptat trecu prin toată școala: Profesoara Gherman pleacă dela liceu, fiind detașată – după intervenții grele – la o școală din cealaltă parte a țării, unde avea „interese familiare".

Elevele – mai ales Lola – s'ar fi bucurat, dar nu le venea să creadă vestea din cale-afară de îmbucurătoare. O vor controla în ora a patra, când aveau științe.

La 11 și 20 profesoara Gherman intră în clasă. Elevele așteptau cu răsuflarea oprită semnul care să confirme zvonul izbăvitor. Și semnul nu întârzie să se producă.

Contrar obiceiului, profesoara aduse cu sine nu manualul de științe, ci un număr din revista „Natura", din care – dupăce introduse absențele în catalog – invită pe Florica Morar, cea mai iscusită lectoră a clasei, să citească un capitol „din viața limbricilor".

Când Florica Morar termină de cetit capitolul din revistă, profesoara Gherman se ridică depe scaun și cu un aer de emoție pregătită anunță elevelor că părăsește liceul. Le spune să se poarte bine mai ales

la „științele naturale“, ca să n'o facă de rușine la profesoara care-i va urma.

Apoi – fiind ora din urmă a zilei – invită pe Lola să spună rugăciunea.

Fără să-și dea seama, împinsă numai de semnificația clipei, Lola rosti în loc de „Tatăl nostru“ rugăciunea bătrânului Simeon: „Acum slobozește pe roaba ta, Stăpâne... că văzură ochii mei mântuirea...“

Profesoara Gherman se sili să zimbiască „înțelegătoare“. Își luă apoi „Natura“ și poșeta – și ieși aruncând o ultimă privire peste clasa înseninată.

SFÂNTUL ANTONIE CEL MARE

de Pr. FL. MUREȘANU

„Crucea Domnului ridicând înțelepte și lui până în sfârșit urmând, mintea nu ți-ai întors la lume de Dumnezeu înțeleptite, ci cu înfrânarea și cu ostenelele ți-ai omorât patimile, și pre tine însuți te-ai gătit biserică Domnului. Pentru aceasta darul tămăduirilor asupra boalelor celor de multe feluri ție ți-a dăruit Hristos, și puterea asupra duhurilor celor necurate, înțeleptite. Iar noi avându-te pe tine rugător către Dumnezeu, fericite, și părtaș purtărilor de grijă, și folositor și ajutător și mijlocitor bineprimit, de toate nevoile ne mântuim, de ispite și de primejdii“.

(Din canonul Sfântului).

In țara Eghiptului, spre Miazăzi de locul vestitei cetăți a faraonilor, numită Memphis, de partea dreaptă a râului Nil, tocmai unde acest râu se apropie mai mult de Marea Roșie și are valea mai strâmtă, se află un sat cu numele *Queman-el-'Arons*.

In acest sat a văzut lumina zilei Sfântul Antonie pe la anii 250 d. Hr. din părinți creștini, care se pare că se trăgeau după strămoși din ostași de ai lui Alexandru Macedon, rămași acolo în țara Eghiptului, pe valea cea mănoasă a râului Nil.

Părinții săi își agonisiră o bunăstare, având pământul lor, care le aducea cu înbelșugare toate cele de trebuință. Erau numai doi la părinți, Antonie și o soră mai mică.

Deși starea le-ar fi îngăduit ca să-și crească copiii în școlile înalte, care nu lipseau nici pe vremea aceea, n'au făcut așa, ci de teamă ca nu cumva pildele rele și cuvintele nesocotite ale păcătoșilor oameni, să întineze nevinovăția lor, i-au crescut lângă dânșii. Așa s'a pomenit și Antonie, neștiind din cele lumești nimic decât scrierea și citirea în limba eghiptenească a țării sale. In schimb, totdeauna a fost luat de părinții săi la întrunirile creștine și la biserică, unde asculta citirea din Sfintele Scripturi și se înălța cu cugetul până la lumina cea de sus. Desfătarea sa nu o căuta în altă parte decât în cuvântul Evangheliei Domnului și în slăvirea lui Dumnezeu cu cântări și aude; tăria sa nu și-o sporea în alt chip decât prin supunere și ascultare de părinți, iar râvna sa cea mare era să fie bineplăcut înaintea lui Dumnezeu.

Nu avea încă 20 de ani când a rămas orfan de amândoi părinții, și stăpânul unei averi însemnate. Dar aceasta nu l-a putut ispiti nici robi, pentrucă robi se cuvine să fim numai lui Dumnezeu, singurul care ne dă adevărata slobozenie față de toate celelalte ale lumii.

Trecuseră șase luni dela moartea părinților săi și era într'o zi în biserică, unde a auzit citindu-se cuvântul Domnului, care a spus odinioară unui tânăr, la fel, bogat, că dacă vrea să fie desăvârșit să meargă să-și vândă tot ce are, să dea săracilor și va avea comoară în cer. Dar tinărul acela s'a întristat, căci era bogat foarte și plecându-și capul s'a dus. Antonie n'a făcut așa și n'a voit să pășească pe urmele acelui tânăr. Ci ridicându-și ochii spre cer, vistieria adevăratelor comori, s'a întors la casa sa cu fața și inima plină de lumină și cu hotărîrea de a urma el chemarea de odinioară a Domnului. Și așa a făcut. Și-a oprit atât cât era de ajuns pentru întreținerea sa și a surorii sale, iar prisosul l-a vândut și prețul dobândit l-a împărțit săracilor.

Nu mult după această întâmplare auzi iarăși cetindu-se în biserică cuvântul care zice: Nu te îngriji de ziua de mâine. Cercetându-se pe sine a văzut că nu împlinește această poruncă a desăvârșirii căci de multe ori grija zilei de mâne se strecurase în inima sa. Spre a o birui, vându și ce-și mai oprise, pe soră-sa o așeză într'o mănăstire de fecioare, unde a ajuns mai târziu stareță, iar el s'a întors în deșertul prin mijlocul căruia șerpuește spre mare valea cea roditoare a Nilului.

Acolo în pustia Eghiptului, urmând pilda Sf. Ioan Botezătorul, care a petrecut în pustia Iordanului, a început lupta cea grea cu sine, ca să se cucerească numai pentru Impăratul împăraților și Domnul cerului și al pământului.

Dintru început, tânărul Antonie, căci abia



Horațiu Dimitriu: Gravură

împlinise 20 de ani, s'a arătat un priceput ostaș al lui Hristos. Ca să nu dea nici decum răgaz pizmașului spre a pătrunde în simțirile cărnii sale, nici în tainele cugetului și nici în cămările inimii și-a împărțit vremea în trei soroace: *lucru, rugăciune* și *și citire din Sfânta Scriptură.*

Ci tocmai când a socotit întru sine că acum este stăpân desăvârșit peste cugetul simțirile și poftele sale, iată că vrășmașul demon cu diavolesc meșteșug îi înfățișează desfătările săracilor, care se bucură de darurile lui Antonie, în timp ce el duce lipsă în pustie. Antonie s'a clătinat. Se întreabă dacă e bine ceeace făcuse. Se năpustește peste inima lui părerea de rău după casa și averea lepădată; dorul după sora sa; amintirile din satul pruncieí și altele. Demonul îl îngenunchiază și mai tare. Antonie nu-și poate închide închipuirea prin care începeau să se plimbe mese încărcate cu belșuguri de mâncări, pe care moștenirea dela părinți i le-ar fi putut da în toată ziua. Trupul meu nu avea dreptul la aceste bunătăți? — se întreabă însuși. Prin ușița acestor întrebări se furișează în inimă furtuna patimilor cărnii. Incepe să fie turburat noaptea în vis de vedenii chinuitoare. Era pe marginea căderii. Lupta între el și demon ajunsese la ceasul hotărîrii. Antonie își îndoi nevoințele și vrerea de a birui asupra sa și asupra demonului. Postul aspru, umilința și rugăciunea i-au fost armele care au tras spre el cumpăna luptei. O mâncare pe zi, după apusul soarelui era regula, iar câteodată se înfrâna zile în șir. Adesea priveghea toată noaptea, iar odihna care și-o îngăduia o făcea pe o rogojină, sau chiar pe pământul gol. *Și a biruit. Trupul s'a făcut rob sufletului, iar acesta lui Dumnezeu.* Dacă această biruință l-a bucurat pe Antonie, pe demon l-a întristat foarte și l-a întărâtat și mai mult împotriva sihastrului. Dar Antonie i-a strigat; *„Sunt gata să mă lupt. Nimic nu mă va despărți de Dumnezeul meu Iisus Hristos".* Și cu adevărat îndelunga pătimire, de aci înainte, tot mai mult l-a unit cu Hristos.

Până la vârsta de 35 de ani a rămas în patria sa. S'a retras apoi mai spre răsărit, spre Marea Roșie, unde a rămas timp de 20 de ani, locuind în ruinele unei cetăți de pe un munte înalt, pe nimeni văzând afară de un ucenic credincios, care-i aducea din vreme în vreme câte o pâine.

Dar vestea despre sfințenia vieții lui n'a putut fi oprită — așa încât c'am pe la anii 305 a fost silit de mulțimea ucenicilor lui ca să se coboare din munte între ei și întemeie astfel Mănăstirea din ostrovul *Faium.* Aci grija lui cea mare a fost sfințirea mai departe a vieții sale și a ucenicilor săi, cărora adesea le spunea zicând: *„Să nu vă iasă din minte cele vecinice. Gândiți-vă în toate diminețile, că poate nu veți trăi până seara. Cugetați în toate serile, că poate nu veți mai vedea ziua de mâne. Fapta voastră să fie așa, ca și cum ar fi cea de pe urmă din viață. Priveghează necontenit în contra spiritelor și te împotrivește cu îndrăzneală diavolului. Când cineva știe să-l dezarmeze, deavolul este foarte slab; el fuge de post, rugăciune, smerenie și fapte bune. Cu toate că vorbesc împotriva lui, nu are putere să-mi închidă gura; numai semnul crucii depărtează toate planurile lui. Da, acest semn al Crucii Mântuitorului, care l-a despoiat de puterea sa, este de ajuns spre a-l face să se cutremure".*

Pe când Antonie era astfel ocupat cu desăvârșirea sa și a ucenicilor săi dela *Faium,* Maximin stăpânitorul Eghiptului aprinse focul persecuției pe la 311. Dorința de a-și vărsa sângele pentru Hristos l-a scos pe Antonie din mănăstire. A plecat la Alexandria spre a ajuta pe creștinii condamnați la închisoare. Pe toți îi îndemna să nu se clatine, ci să rămână tari în credința lor și aceasta o făcea chiar în fața tribunalelor, pretutindeni purtând haina mănăstirească, fără nici o frică. Un an de zile a luptat cu prigonitorii creștinilor, înfruntându-i — și nu s'a reîntors în Mănăstire decât odată cu încetarea prigoanei, dar nu singur. Ucenicii săi s'au înzecit. Pustia număra acum peste zece mii de sihastri. După ce-i orânduește în obști se hotărește să se retragă în sin-

gurătate. S'a dus spre Marea Roşie până la muntele Colzin, care se numeşte acum muntele Sf. Antonie, departe de Marea Roşie, cale cam de o zi. Acolo la picioarele acelui munte şi-a săpat Antonie o chilie. Dar ucenicii săi n'au contenit căutarea lui pânăce l-au găsit şi aci. N'a putut să-şi împlinească dorința singurătății. Mănăstirile ucenicilor săi îl chemau să le cerceteze. Cuvintele lui Antonie erau pentru ei izvor de râvnă şi sporire în virtute şi sfințenie. Vizitațiile sale pe la Mănăstiri erau drumuri de triumf. Din toate părțile-i alergau noroadele în cale ca să-i vadă chipul, să-i audă cuvintele şi să-i ceară sfaturi. Se împărtăşia tuturor cu dărnicie — ci pentru unii şi minuni a săvârşit, vindecând o paralitică, pe un epileptic din familia imperială şi pe mulți alți bolnavi.

De ucenicii pe cari nu putea să-i vadă mai des se îngrijea prin scrisori. Mai des se ducea la Mănăstirea Pispir. Acolo a ruşinat pe filosofi şi sofişti, care voiau să dispute cu el; acolo învăța pe străini şi pe cei din rândul boierimii. Acolo ținea o adevărată şcoală.

Mulți dintre ucenicii lui au voit să-l însoțească şi să fie mereu cu el, dar n'a primit. N'a îngăduit să trăiască în apropierea lui decât ucenicul Macarie, devenit Sfântu Macarie, numit Eghipteanul, care avea grija primirii străinilor care veneau să-l vadă pe Antonie.

Lângă chilia sa dela Colzin — avea o grădiniță pe care o cultiva cu mâna lui. Se îndeletnicia şi cu împletitul rogojinilor — lucru pe care-l împreuna cu rugăciunea, aşa cum l-a învățat un înger al Domnului.

Dumnezeu l-a îmbogățit pe Antonie şi cu darul vederii celor viitoare — şi a celor de departe. Şi darul prezicerii l-a avut. Aşa a prezis turburările pricinuite Bisericii de Arieni.

A fost un vrăşmaş nemilostiv cu duşmanii Bisericii. Dacă îndrăzneau ca să calce pe muntele său, îi alunga zicându-le şerpi veninoşi, îndemnându-i ca să intre în unitatea Bisericii dacă vor mântuire.

Mai mulți episcopi, încredințați că nimeni n'ar fi în stare să ruşineze pe Arieni ca Antonie, l-au rugat să se pogoare în Cetatea Alexandriei. Antonie le-a dat ascultare chemării. Era prin anul 355. Sosind în Alexandria a început să propovăduiască dreapta învățătură ca unul ce avea putere în faptă şi în cuvânt. Toți se grăbeau să-l vadă zicând: *„Vrem să vedem pe omul lui Dumnezeu"*. Mulți, atinşi de cuvintele lui s'au lepădat de rătăcire, iar alții au cerut să fie botezați.

La Alexandria a cunoscut pe Didim, care deşi orb dela vârsta de patru ani se făcuse iscusit în tot felul de ştiințe, încât la Niceea a fost unul din apărătorii tari ai ortodoxiei. Acum trăia la Alexandria şi Sf. Atanasie, care a scris mai târziu viața Sf. Antonie făcând să ajungă până la noi multe din cuvintele sale înțelepte, fiind de față la o convorbire dintre Antonie şi Didim, ne-a dat un crâmpeiu din acea convorbire în care Antonie spunea lui Didim:

„Cum să-ți pară rău de pierderea vederii? Ochi au şi muştele, furnicile şi animalele cele mai de rând. Tu trebue să te bucuri că ai o lumină, care nu se află nici în apostoli, sfinți şi îngeri; lumina prin care vedem chiar pe Dumnezeu şi care aprinde în noi focul unei ştiințe cu totul cereşti. Lumina sufletului este nemărginit mai de preț decât a trupului. Este de ajuns o privire necuviincioasă ca să ne arunce în iad".

Cei din Alexandria au voit să-l rețină pe Antonie cât mai mult între ei, dar Sfântul, dorind să se vadă cât mai curând în chilia sa strâmtă, le-a răspuns: *„Un călugăr este ca şi un peşte. Unul moare dacă-i lipseşte apa, şi altul dacă-i lipseşte singurătatea"*.

La plecare Sf. Atanasie l-a însoțit până la poarta cetății, unde a fost de față la vindecarea unei demonizate.

Adesea a fost cercetat Antonie chiar de filosofi păgâni care voiau să vadă un sihastru creştin renumit prin felul vieții şi prin minunile săvârşite. In dispute, el le-a dovedit că singura religie adevărată este creştinismul. Acestora le zicea Antonie: *„Noi creştinii rostind numele lui Iisus cel răstignit, alungăm pe demonii ce voi îi țineți ca zei. Orice înşelăciune a lor piere acolo unde se face semnul crucii"*. Aceasta o arăta şi prin fapte, făcând semnul crucii peste demonizați, care vindecându-se lăudau pe Dumnezeu.

Când voia cineva să-l ia în râs pentru neştiința lui în cele profane îi întreba: *„Care din două, rațiunea sau ştiința s'au produs una pe alta?" I se răspundea, că rațiunea. „Apoi aceasta îmi ajunge, zicea el". Şi aşa învingea pe filosofi care plecau ruşinați.*

Sunt unii oameni care rămân tari în fața ispitelor şi necazurilor, dar cinstea prea mare şi laudele îi pierd.

Sf. Antonie le-a biruit pe amândouă. Numele lui umpluse toată pustia şi tot Eghiptul. Era cunoscut şi în peşteri şi în palate. Insuşi împăratul Constantin şi fii săi i-au scris, cerând ajutorul rugăciunilor Sf. Antonie — rugându-l să le răspundă. Ucenicii lui s'au mirat de această rară cinste. Antonie însă le-a zis: *„Să nu vă mirați că am primit scrisoare dela împăratul. Un om scrie*

altui om. Ci să vă mirați de aceea, că Dumnezeu mi-a făcut cunoscută voința Sa prin scrieri și că mi-a vorbit prin propriul său Fiu“.

Sfântul Atanasie ne-a păstrat scrisoarea Sf. Antonie către împăratul — în care sfântul îl îndeamnă pe împărat ca să nu piardă din vedere judecata cea mai de pe urmă.

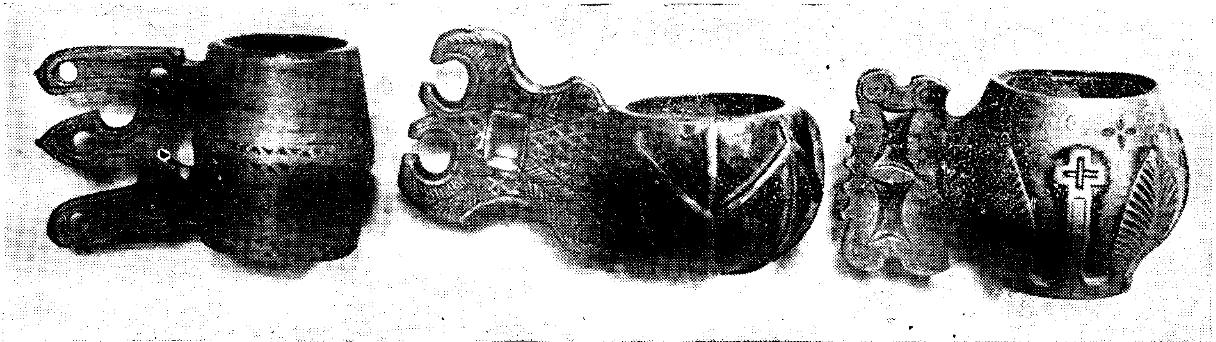
Afară de diferitele scrisori adresate ucenicilor săi de prin mănăstiri, Antonie nu ne-a lăsat alte scrieri. Viața sa însă este o carte vie. Indemnurile date călugărilor din *Arsinoe,* că ispitelor nu le putem sta împotrivă decât prin priveghere, rugăciune și smerenie, sunt deapururi drepte și valabile. Mândria care a pierdut pe Lucifer, când nu va fi ea pricină de pierzare pentru tot omul? Sf. Antonie este dascălul smereniei.

A adormit în Domnul la vârsta de 105 ani în anul 356 Ianuarie 17. In această zi Biserica noastră îi cinstește pomenirea cu laude și cântări zicând: „Cela ce ești plin de dumnezeeștile daruri, pre tine ca pre o oglindă neîntinată, a dumnezeeștilor arătări, Părinte, aflându-te Hristos, razele cele strălucite ale luminii sale ți-a arătat. De unde te-ai arătat izvor îndestulat de vindecări, și hrană celor flămânzi și celor însetați, prin ploaie rourând iertare și patimile sufletești văzându-le, cu cuvântul tău înțelepțește mai bune le-ai făcut lui Dumnezeu. Pre carele roagă-l să mântuiască și să lumineze sufletele noastre.

Cuvioase părinte Antonie, glasul Evangheliei Domnului auzind, lumea ai părăsit, bogăția și starea întru nimica socotindu-le. Pentru aceasta tuturor ai strigat: Iubiți pre Dumnezeu și veți afla dar veșnic. Nimic să nu cinstiți mai mult decât dragostea lui, ca atunci când va veni întru slava sa, să aflați odihnă cu toți sfinții; cu ale cărui rugăciuni, Hristoase, păzește și mântuește sufletele noastre.

Luminător luminătorilor ai fost, și călugărilor îndreptător și începător, Antonie, lauda lumii, învățându-i ca un viteaz și voevod ales, să nu se teamă de năvălirile drăcești, ajutor având pe Hristos, pierzătorul înșelăciunii“.

Ucenicilor săi, Macarie și Amatas, în brațele cărora și-a dat duhul, le-a lăsat cuvânt, să păstreze secretul mormântului său. A fost găsit însă la 561 și moaștele lui duse la Alexandria, iar de acolo la 635 în Constantinopol. In 980 au ajuns în posesiunea unui negustor, care le-a așezat în biserica din Vienne în Dauphiné. Pe la 1491 au fost strămutate în biserica sf. Iulian din *Arles* (Franța), unde au făcut multe minuni.



VREASCURILE TOAMNEI

de EMIL ZEGREANU

Sprijiniți în cârji de ploaie
Se târăsc pe dealuri norii
Și pe vreascurile toamnei
Sgriburesc bocind cocorii.

Ard păduri măcelărite
Subt un cer, murdară glugă,
Drumurile 'ncolăcite
Leagă satul să nu fugă.

Vântul scurmă 'n clăi de sălcii
Toaca bate 'n porți de liniști,
Beau amurgul din băltoace
Urșii nopții de pe miriști.

Plâng troițe biciuite
Cu ghimpi de singurătate,
Casele cu ochii roșii
Prin grădini s'ascund speriate.



IN LOC DE CRONICĂ LITERARĂ

UN CENTENAR: „ANUL 1840"

În luna Februarie romănismul a comemorat împlinirea unui veac dela apariția poeziei „Anul 1840". Această aniversare nu este numai un act de pietate, un prinos de recunoștință postumă a neamului românesc față de contribuția pe care a adus-o marele poet Grigore Alexandrescu în evoluția vieții noastre literare, ci și un excelent mijloc de educație a tinerelor generații, cari trebue să se hrănească din seva pildelor de înaltă factură morală, de cald patriotism, de muncă stăruitoare și productivă pentru binele obștesc, ale înaintașilor. Ferice de generația care trăește prin tot ceeace are ea mai măreț și mai bun în trecut!

Cine a fost Grigore Alexandrescu? Un scriitor al epocei de renaștere literară românească?

De sigur. Dar el a fost mai mult: a fost un deschizător de drumuri nouă, un vizionar. De o structură sufletească superioară, simte râvna fără de glas și aproape inconștientă a mulțimii spre o viață nouă și o toarnă în formele limpezi ale versului. Trăește în epoca de frământări sociale, cari pregătesc mișcările revoluționare dela 1848. Nemulțumirile izvorâte din mijlocul masselor populare, greu apăsate de jugul secular al despotismului, sunt generale, nu cunosc granițe. Structura socială a trecutului plin de suferință pentru cei mulți se clatină. Lanțurile cari încătușează brațele muncitoare și productive ale milioanelor se scutură să se sfarme. Fiecare om, indiferent de națiunea căreia-i aparține, își cere dreptul la o viață mai bună, mai demnă. Ieșit din această massă a poporului, Alexandrescu simte mai mult decât alții această zvârcolire universală, simte suflul vieții cei nouă. Mintea lui frământă dorul de mai bine al acestei vieți, de armonie socială, de dreptate, libertate și frățietate între oameni și popoare. Nu vrea turburări revoluționare, nu vrea vărsare de sânge; vrea o intervenție a dumnezeirii, care printr'un miracol să schimbe o mentalitate învechită. In mijlocul acestor frământări zămislește poezia „*Anul 1840*". Profunditatea cugetărilor și expunerea plină de imagini nouă din această operă, alături de alte opere poetice similare, consacră pe Alexandrescu drept cel mai de seamă poet al epocei dela 1830-1848.

L. G. M.

ACTUALITĂȚI



† TEODOR V. PĂCĂȚIAN.

Pe la mijlocul lunii trecute s'a stins din viață bătrânul gazetar și om de luptă care a fost Teodor V. Păcățian.

Inzestrat cu osebit de frumoase însușiri sufletești, pe cari și le-a desvoltat printr'o temeinică pregătire școlară, ilustrul defunct a intrat de tinăr în viața administrativă a vechei Ungarii. Acest fel de îndeletnicire nu i-a putut mulțumi însă dorul de luptă și de jertfă pentru binele nației întru care s'a născut. De aceea a trecut repede pe tărâmul apostoliei gazetărești și al publicisticei peste tot, tărâm pe care nu l-a părăsit până la moarte.

T. V. Păcățian a fost multă vreme redactorul „Telegrafului Român" din Sibiu. Paralel cu activitatea ziaristică, bunul Român și-a cheltuit o mare parte a ostenelilor sale cu adunarea, sistematizarea și publicarea documentelor istorice, cari privesc viața neamului românesc din Ardeal, dela 1848 până în vremile din urmă.

Din această colecție de documente s'a zămislit lucrarea de-o neasemănată importanță istorică și națională „*Cartea de Aur*" – carte care închide în paginile sale lupta românească a unei epoci, și neostenita muncă a unui mare fiu al nației noastre: munca de-o viață a lui Teodor V. Păcățian.

Afară de această operă, adormitul întru Domnul a mai publicat o întreagă serie de lucrări – originale și traduceri – din domeniul literar și științific.

Pentru rara vrednicie cu care T. V. Păcățian și-a încununat numele, obștea românească l-a cinstit în viață ca pe unul din cei mai viteji luptători din vechea gardă a publiciștilor noștri; iar în ziua despărțirii lui de cei vii, frații iubitori din Cluj l-au petrecut la groapă cu ochii înlăcrimați de cea mai sinceră recunoștință.

Dumnezeu să-l odihnească în laturea celorce „luptă bună au luptat și credința au păzit".

N. C.

† GENERALUL METAXAS.

In plină luptă a patriei sale, a încetat din viață generalul G. Metaxas, primministrul Greciei. Generalul Metaxas a fost un militar și nu un politician de carieră. Ca tinăr ofițer a fost trimis în Germania pentru a-și perfecționa cunoștințele de tactică militară. Acolo, în școala superioară de stat major din Potsdam și-a format și evi-



† *Generalul Gh. Metaxas*

denţiat el mai întâi îndemânarea spiritului său organizator. Cu zestrea lui specifică desvoltată în mediul prielnic din Potsdam, şi-a organizat el armata naţională pe baze moderne – când s'a întors în patrie. Deaceea, nici nu-i de mirare, că în situaţia de şef al marelui stat major grec din epoca războiului mondial, era socotit de către puterile aliate ca un prieten convins şi credincios al Germaniei, încât l-au internat, apoi l-au exilat în insula Corsica.

După marele războiu, a trebuit să ia din nou, cu ocaziunea detronării Regelui Constantin, toiagul pribegiei. Mai târziu s'a putut întoarce în noua republică grecească alui Venizelos, ca să ducă lupte dârze cu adversarii săi. Dar numai cu suirea pe Tron a regelui George al II-lea şi-a dobândit pe deplin libertatea. Iar această dependenţă de regele care petrecu-se şi el aproape 15 ani de exil în Anglia, a împins şi politica Greciei în apele engleze. Şi numai generalului Metaxas i se datoreşte faptul, că Grecia a păstrat şi cu Germania legături amicale, mai ales pe teren economic.

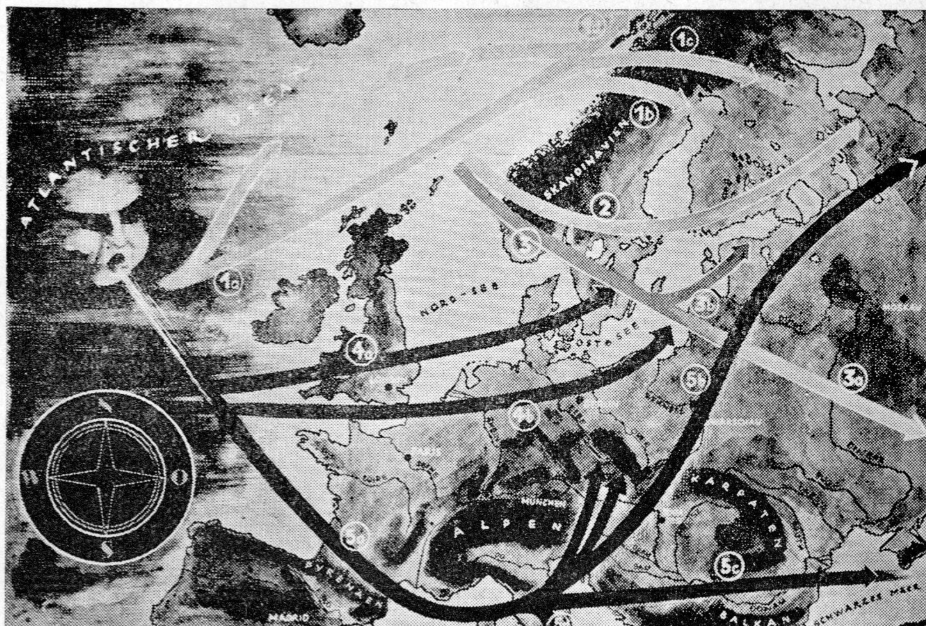
In politica externă, Metaxas, „micul Moltke" – cum era numit în Grecia – a dovedit o abilitate deosebită. Căci după destrămarea „înţelegerii balcanice" a dus o politică oficială filo-engleză, dar a păstrat prietenie personală pentru Germania şi axă.

Spiritul său de pătrundere a mers până la presimţire. Căci îndată după isbucnirea recentului răsboiu mondial, şi-a întărit armata în mod accelerat. Submarinele şi avioanele au fost procurate din gros. Hotarele au fost întărite spre apus, prin fortificaţii moderne – după modelul Maginot.

Nu e de mirare deci, dacă actualul dictator Kositis, care deţine Presidenţia Consiliului, urmează linia politică trasată de marele său antecesor. Insuşi guvernul său este cel vechiu, moştenit dela el. Iar acest guvern spune „expressis verbis" în proclamaţia sa: „Fără îndoială voim să urmăm programul naţional alui Metaxas, drumul acela istoric, pe care l-a deschis marele nostru conducător pe seama naţiunii şi care găseşte în sufletul poporului aprobare şi înţelegere deplină".

V. M.

GURA FURTUNILOR. In cartea veciniciei un an urmează după altul. Scurgerea timpului se supune legilor eterne şi divine. Un anotimp vine după altul, aducând fiecare bucuriile şi suferinţele, aşteptările şi surprizele sale. Mai ales primăvara este dorită de toţi. Ea aduce verdeaţă, lumină, flori, căldură şi înviere. Şi uităm că sburdalnicul şi capriciosul April, are tot dreptul să se poarte ca un copil răsfăţat: să zimbească pe cerul insorit, sau să fie rece, viforos şi furtunos, aducând fulgi de zăpadă peste sate şi oraşe, făcând să se ascundă orice viaţă de pe câmpii şi din munţi. Aşa cum s'a purtat April în anul 1940. In urma furtunilor catastrofale, cari au avut loc la 17–20 April 1940 în Germania, temperatura a scăzut în centrul şi sud-estul european în aşa măsură, încât semănăturile de primăvară au întârziat şi recolta anului a rămas mult inferioară recoltelor din anii precedenţi: grâul a fost puţin, porumbul a fost slab, vinuri nu s'au produs. Pentru toate aceste neajunsuri şi deficite enorme vina o poartă curenţii reci, cari au venit peste Europa pe *calea 5 b,* din imaginea alăturată, imagine care ne explică în mod ingenios mersul vremii şi calea curenţilor cari produc schimbarea timpului. Ştiinţa se străduește deja de mult să stabilească oareşcari reguli în schimbarea timpului şi a izbutit să sta-



Gura furtunilor (Desen de Schwabe)

bilească, de exemplu, că așanumiții *cicloni* urmează aceleași căi predilecte, traversând Europa.

Centrul de acțiune sau *gura furtunilor, de unde pleacă spre destinul lor curenții, se găsește în sânul Oceanului Atlantic. Toți curenții pleacă de aici și au direcțiunea de la vest spre est.*

Curenții de presiune mică – este natural – evită munții și caută să meargă mai mult peste ape, așa cum arată liniile *4 a)* și *4 b)* cari se îndreaptă și trec peste Marea Nordului (Nordsee) și Marea Baltică (Ostsee). Curenții cari urmează calea de pe linia *5 a)* sunt curenți aducători de iarnă și de frig, cari pleacă din Oceanul Atlantic, se îndreaptă, peste sudul Franței, către golful genovez și prin nordul Italiei către nordul Mării Adriatice, unde poate lua direcțiuni diferite.

Calea și direcțiunea ce vor urma curenții din acest loc decisiv, atârnă de temperatura care domnește în Marea Mediterană și anume: Dacă în Mediterană domnește o temperatură scăzută, adică frig, curenții vor pleca spre Adriatica în jos, pe calea *5 d)*; dacă temperatura este ceva mai urcată, curenții vor pleca pe linia *5 c)* îndreptându-se în spre Marea Neagră; găsind în Mediterană căldură mare, curenții se vor îndrepta spre nord, spre Marea-Baltică, mergând pe linia *5 b)*, sămânând în cale furtuni și frig. Dar tot pe această cale ajung la noi curenții aducători de primăvară, dacă în Mediterană găsesc o temperatură călduță.

Dacă din Oceanul Atlantic curenții aduc în spate aier rece, care este greu, presiunea atmosferică crește, barometrul se urcă și vom avea vreme frumoasă, cu cerul senin. Dacă aerul este cald, presiunea atmosferică va scădea, barometrul va cădea și vom avea cerul noros și ploi.

In 17-20 April 1940 ciclonul s'a oprit în Veneția, unde a zăbovit să admire frumusețile orașului crescut ca din apă. Dintr'odată apoi s'a îndreptat spre nord, ducând zăpadă la Colonia și frig și ploi reci în sudestul european, ploi cari au împiedecat muncile agricole. La 33 ani în urmă s'a observat acelaș fenomen.

D. E. N.

SALONIC, cel mai frumos port cosmopolit din Europa, face nodul de legătură între Europa și Orient prin intermediul canalului Suez. Importanța lui de trafic din trecut a crescut azi considerabil.

Orașul însuși prezintă o vedere impresionantă cu casele lui albe și roșii reflectate în arșița razelor de soare dogoritor. Locuitorii înșiși prezintă în amestecul lor de port și limbă un aspect exotic.

Simpla trecere dela un cartier la altul desvelește contraste izbitoare pentru vizitator. Deoparte cartierul modern cu confortul și belșugul albilor, este centrul nevralgic, din inima căruia pleacă arterele de viață în toate părțile lumii. Ca o minune s'a ridicat acest oraș din scrumul rămas de pe urma incendiului pustiitor de dinainte de războiu. Totuși tot modernismul și confortul nu schimbă și aspectul oriental a străzilor, nici complexul moravurilor vechi.

In partea din apus se ridică apoi ca un contrast umilitor Salonicul vechi, cu casele lui scunde și roșii. Aici se ascunde mizeria și suferința. Moleșala și sărăcia cuprinsă în roșul murdar, șters de lumină și soare. Aici se găsește drojdia societății, alungată de mizerie din toate părțile, care își trăește viața în umbra cafenelelor și tavernelor murdare la un pahar de beutură, în care își îneacă amarul sau pun la cale lovituri. Ceasuri întregi sunt în stare să stea nemișcați cu ochii îngreuiați de nesomn, de moleșală și amețeală, ca-și cum lumea și-ar fi oprit cursul în jur.

In altă parte este cartierul verde cu luxul modernismului și parcul renumit. Aici șerpuiesc cărări întortochiate la umbra serilor calde, luminate de stelele sclipitoare pe un cer de azur. Numai chemarea muesinului la ruga de seară face să-și dea lumea seama, că se găsește în loc străin, unde Allah este mare.

V. M.



Biserica „Panaghia“ din Salonic, orașul bombardat de repețite ori de către aviația italiană

POȘTA REDACȚIEI

— *D. E. N. în R.* Se va publica în numărul de Paști. Pentru Martie a sosit prea târziu.

— *F. P. Loco.* „Charles Baudelaire" e o lucrare bună, dar scrisă prea pretențios; expunerea e prea încărcată cu prețiosități stilistice. Din poezii însă vom alege. Scrie mai simplu.

— *A. C. Loco.* „Aparența" e scrisă cu talent. Nu ne-a sosit la timp pentru Martie. O vom publica bucuros în numărul viitor al revistei.

— *R. V. Loco.* Problema e prea vastă pentru o notă de patru file. Incearcă, atacând probleme limitate.

— *E. B. în D.* Din cele două dorințe ți-am împlinit-o pe-a doua.

— *Il. V. F. în A.* Cu mulțumiri. In numărul de Paști.

Pentru abonații noștri din România

Iubiții noștri abonați din România sunt rugați să trimită prețul abonamentului la „Viața Ilustrată" pe adresa: LIBRĂRIA ARHIDIECEZANĂ, Sibiu, Strada Mitropoliei, afară de preoții din Vicariatul de Alba Iulia, cari vor trimite abonamentul la acest Vicariat.

Administrația revistei
„VIAȚA ILUSTRATĂ"

VIAȚA ILUSTRATĂ

REVISTĂ DE FAMILIE

APARE LUNAR, CU BINECUVÂNTAREA P. S. SALE EPISCOPULUI NICOLAE COLAN

Editor și redactor responsabil: GH. V. GIURGIU

ABONAMENTUL PE UN AN 7 PENGEI – UN NUMĂR 80 FILERI
PENTRU ROMÂNIA 250 LEI. – UN NUMĂR 25 LEI

REDACȚIA: KOLOZSVÁR-CLUJ, EPISCOPIA ORT. ROMÂNĂ, PIAȚA HITLER A. 18.
ADMINISTRAȚIA: KOLOZSVÁR-CLUJ, LIBRĂRIA EPARHIALĂ, PIAȚA HITLER A. 2.

—o-o—

ÎN ACEST NUMĂR:

PENTRU COLABORATORI

Revista se pune sub tipar totdeauna la 15 ale lunei. Domnii colaboratori sunt rugați să-și trimită manuscrisele până la această dată. Rugăm articole scurte, scrise citeț, pe o singură pagină a hârtiei. Ordinea articolelor e determinată de necesități tehnice, nu de alte considerații. – Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

TIPOGRAFIA EPARHIEI
ORTODOXE ROMÂNE
KOLOZSVÁR — CLUJ

Conducător responsabil:
Iuliu Stămurean

